

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอท่าตูม
จังหวัดสุรินทร์

นางสาวโสภารรณ ชุมเสนา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนากาเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ.2564

**Participation of Members of Pest Management Community Center in
Development of Pest Management Community Center in Tha Tum District,
Surin Province**

Miss Sopawan Chumsena

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2021

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอท่าตูม
จังหวัดสุรินทร์

ชื่อและนามสกุล นางสาวโสภาวรรณ ชุมเสนา

วิชาเอก ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชา เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรมย์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2565

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ปริญญารัตน์ ภูศิริ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรมย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอท่าตูม
จังหวัดสุรินทร์

ผู้วิจัย นางสาวโสภารรณ หุมเสนา รหัสนักศึกษา 2639002357

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลสรานู สราญรมย์ 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นารีรัตน์ สีระสาร
ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการมีส่วนร่วมดำเนินงาน 4) ปัญหา ข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกร สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 180 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 137 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 54.04 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา โดยมีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.74 คน มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 29.4 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน 122,773 บาทต่อปี 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับมากตามลำดับ 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ปัจจัย คือปัจจัยภายนอก โดยอันดับ 1 คือการได้รับการสนับสนุน ส่วนปัจจัยภายในอันดับ 1 คือผู้นำ 4) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง มี 2 ด้าน โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ การเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการ การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน ข้อเสนอแนะ คือ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม การดำเนินงาน ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

Thesis title: Participation of Members of Pest Management Community Center in Development of Pest Management Community Center in Tha Tum District, Surin Province

Researcher: Miss Sopawan Chumsena; **ID:** 2639002357;

Degree: Master of Agricultural (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Ponsaran Saranrom, Assistant Professor;

(2) Dr. Nareerut Seerasarn, Associate Professor; **Academic year:** 2021

Abstract

The objectives of this research were to study (1) basic personal, social, and economic conditions of pest management community center in Tha Tum district, Surin province (2) the participation in the operation of members of pest management community center (3) the opinions about success factors in the participation of the operations (4) problems and suggestions in the participation of the operations of pest management community center.

The population of this study was 180 farmers who were members of the pest management community center in Tha Tum district, Surin province. The sample size of 137 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.05 and simple random sampling method. Data were collected by conducting interview and were analyzed by using statistics such as frequency, percentage, mean, minimum value, maximum value, and standard deviation.

The results of the research found out that (1) most of the members of the pest management community center were male with the average age of 54.04 years old, completed primary school education, had the average labor in the agricultural sector of 2.74 people, owned the average area of 29.4 Rai, and earned the average household income was 122,773 Baht/year. (2) The participation in the operations of the members of the pest management community center was at the high level. The ranking would be the participation in the benefits, the participation in the decision-making, the participation in the operation, and the participation in the assessment. (3) The opinions about the factors in the participation of the operations of pest management community center members were at the high level in both two factors: external factors is receiving support and internal factors is leadership matters. (4) Problems regarding the participation in the management of the pest management community center were at the moderate level in two aspects as of the following: connection, integration, and the creation of farmer and community development plans. Suggestion would be for members of the pest management community center to emphasize on the participation in every step of the operations of pest management community center.

Keywords: Participation, operation, pest management community center

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. พลสรานู สราญรมย์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และรองศาสตราจารย์ ดร. นารีรัตน์ สีระสาร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และคณาจารย์สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้ความรู้ ประสบการณ์ แนวคิด คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และติดตามการทำวิทยานิพนธ์อย่างใกล้ชิด จนทำให้วิทยานิพนธ์สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ปริญญารัตน์ ภูศิริ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ ในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ที่สละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณสำนักงานเกษตรอำเภอท่าตูมและสำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและคำแนะนำในการทำวิจัยครั้งนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับการสนับสนุนกำลังใจจากครอบครัวและเพื่อนนักศึกษานับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญนำไปสู่ความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและเป็นแนวทางให้แก่นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรและศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

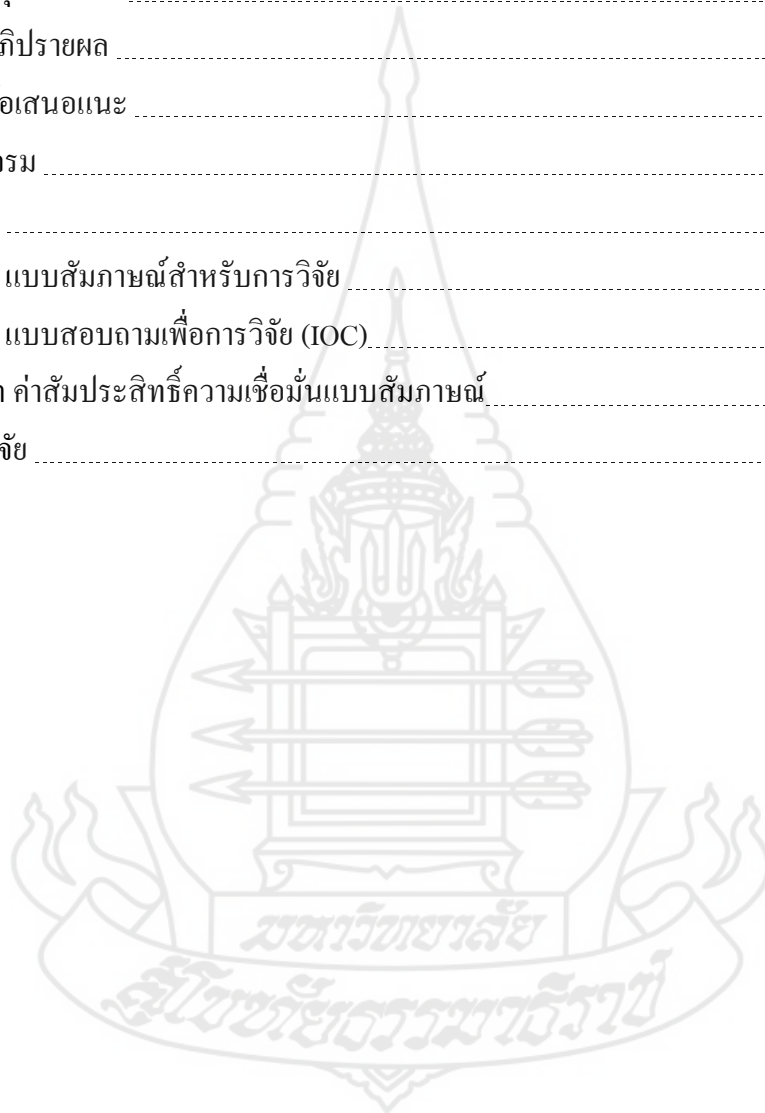
โสภาวรรณ ชุมเสนา
กันยายน 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามคำศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ	6
การดำเนินของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	9
กระบวนการมีส่วนร่วม	12
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	20
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	23
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	23
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	24
การเก็บรวบรวมข้อมูล	26
การวิเคราะห์ข้อมูล	27
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	29
สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	30
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	38
ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงาน	42
ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	53
สรุปการวิจัย	53
อภิปรายผล	56
ข้อเสนอแนะ	57
บรรณานุกรม	61
ภาคผนวก	70
ก แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย	71
ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย (IOC)	80
ค คำสัมภาษณ์ที่ความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์	91
ประวัติผู้วิจัย	93

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของเพศ อายุ ระดับการศึกษา	30
ตารางที่ 4.2 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันที่ เกี่ยวข้องกับการเกษตร สาเหตุการเข้าร่วมเป็นสมาชิก	31
ตารางที่ 4.3 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตร จำนวนสมาชิกใน ครัวเรือน รายได้และรายจ่าย	33
ตารางที่ 4.4 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของอาชีพหลัก อาชีพรองและแหล่งเงินทุน	34
ตารางที่ 4.5 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของรายได้ในภาคการเกษตร และรายจ่ายในครัวเรือน ..	36
ตารางที่ 4.6 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงาน	38
ตารางที่ 4.7 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	43
ตารางที่ 4.8 สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชน	48
ตารางที่ 4.9 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการมีส่วนร่วม ในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	49
ตารางที่ 4.10 สรุปข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน.....	52
ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน.....	52

ญ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 4.1 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 42

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) จัดตั้งขึ้นจากการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อการจัดการศัตรูพืชในพื้นที่ของตนเองและชุมชน โดยสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนได้รับการถ่ายทอดความรู้จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และนำความรู้ไปดำเนินการจัดการศัตรูพืชด้วยตนเอง ซึ่งกรมส่งเสริมการเกษตรใช้ ศจช. เป็นกลไกและเครือข่ายของการจัดการศัตรูพืชในการแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรจากการระบาดของศัตรูพืชและเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเกษตรกร ชุมชน และท้องถิ่น โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning) ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร (Farmer Field School : FFS) เพื่อให้สามารถจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเองอย่างครบวงจรและยั่งยืน โดยใช้เทคโนโลยีการควบคุมศัตรูพืชที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้มแข็งในอาชีพเกษตรกรและรักษาสมดุลของระบบนิเวศทางการเกษตร พร้อมยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรให้ดีขึ้น โดยมีเกษตรกร ชุมชน และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการ ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตรจึงมีนโยบายสนับสนุนให้มีการจัดตั้ง ศจช. ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อเป็นศูนย์กลางการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และถ่ายทอดความรู้ และเทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืชอย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อช่วยแก้ปัญหาการระบาดของศัตรูพืชและลดการใช้สารเคมี ดำเนินการภายใต้แนวคิด “ชุมชนจะเข้มแข็งอย่างยั่งยืนต้องปฏิบัติโดยเกษตรกรเพื่อเกษตรกร” (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2561)

จากสถานการณ์การเกิดโรคไหม้คอรวงในข้าวอย่างรุนแรงขึ้นหลายอำเภอในจังหวัดสุรินทร์ ในปี 2564 สร้างความเสียหายแก่ผลผลิตของเกษตรกรในพื้นที่พบการระบาดไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ สำนักงานเกษตรอำเภอท่าตูม สนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตำบลละ 1 ศูนย์ อยู่ในพื้นที่เฝ้าระวังซึ่งยังไม่มีการระบาด มีเป้าหมายที่จะช่วยลดการแพร่ระบาดของโรคไหม้คอรวงในข้าวให้น้อยลงและป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดในฤดูเพาะปลูกต่อไป คาดว่าจะสามารถช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้กับชาวนาในพื้นที่อำเภอท่าตูม

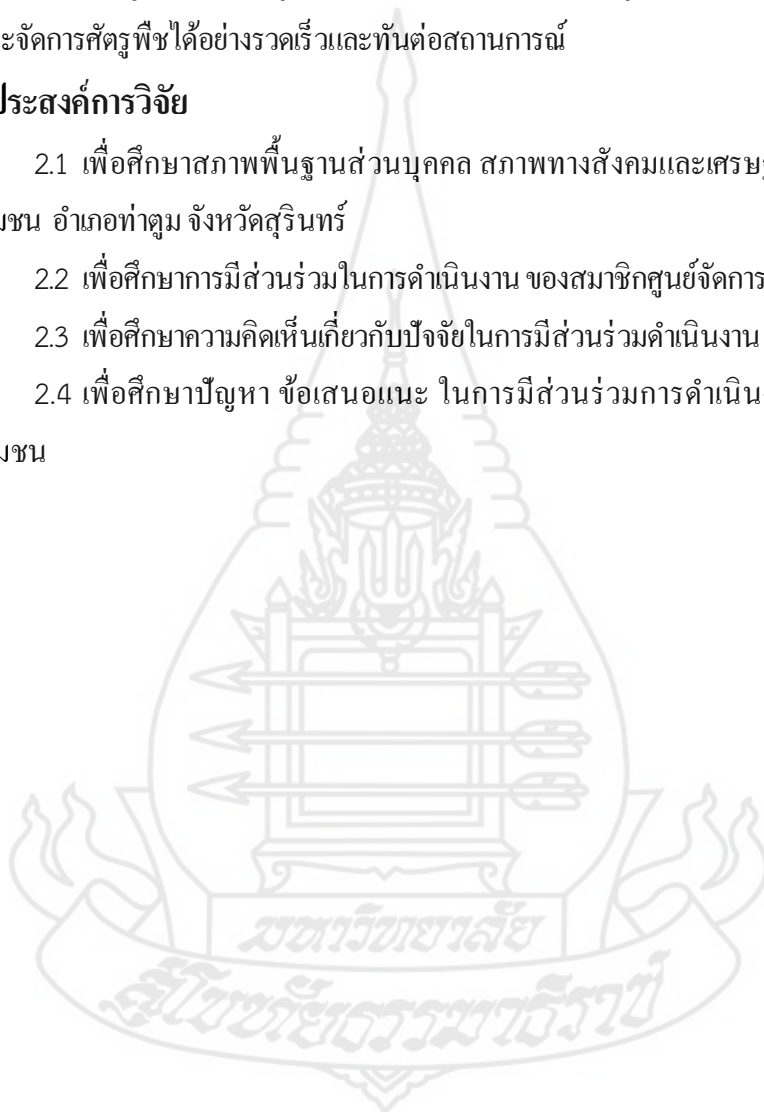
ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม มีศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจำนวน 7 ตำบล ได้แก่ ตำบลท่าตูม ตำบลโพนครก ตำบลพรมเทพ ตำบลหนองเมธี ตำบลบัวโคก ตำบลเมืองแก และตำบลกระโพ เพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกรและชุมชนจากภัยศัตรูพืช โดยเน้นการพัฒนาเกษตรกรและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศัตรูพืชได้ด้วยตนเอง อย่างครบวงจร ศูนย์จัดการศัตรูพืช

ชุมชนมีการจัดตั้งขึ้นโดยมีสมาชิกรวมกลุ่มกันยังเป็นศูนย์ใหม่ ซึ่งการร่วมมือในการดำเนินงานของ แต่สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนยังไม่มีความพร้อม (สำนักงานเกษตรอำเภอท่าตูม,2564)

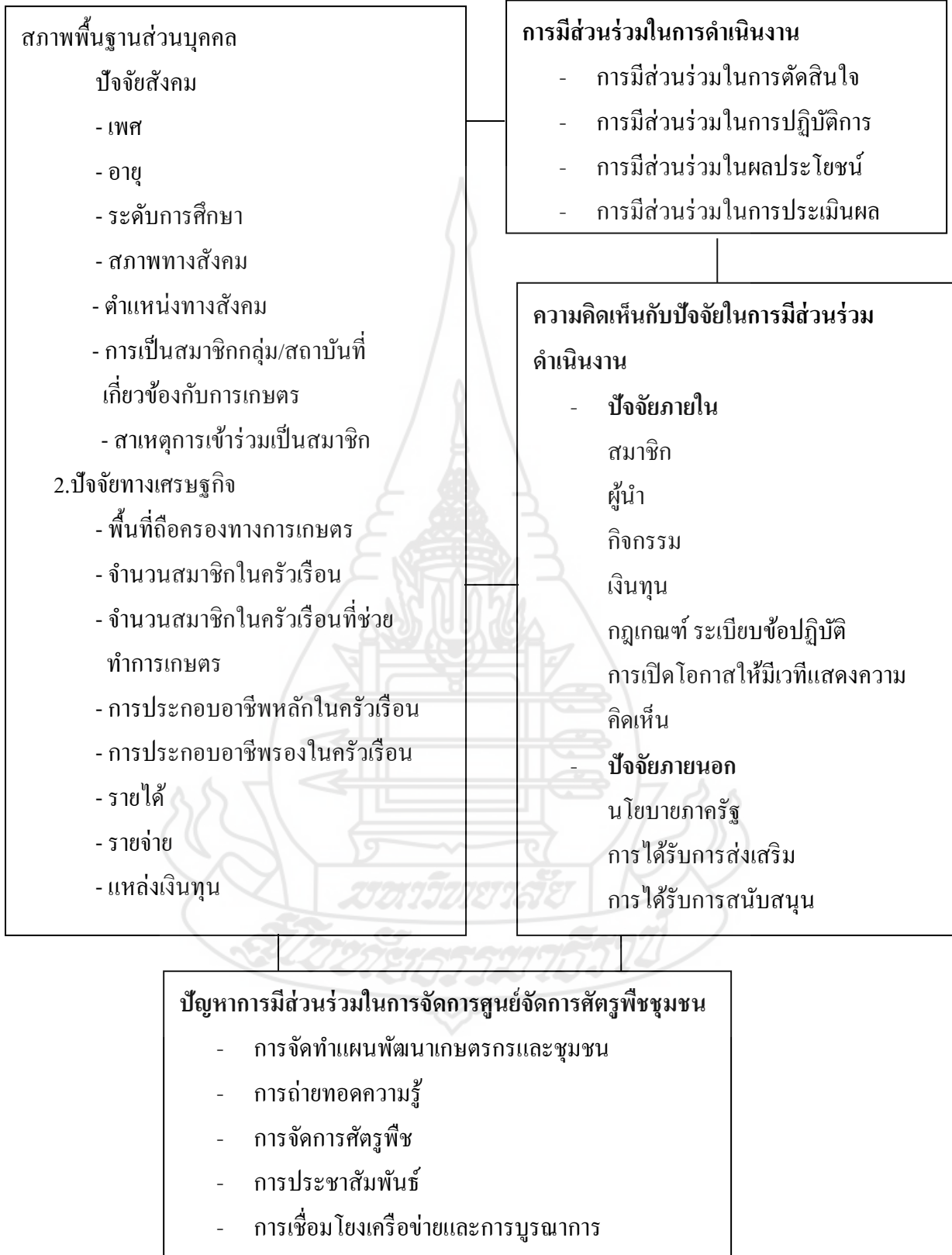
ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนใน อำเภอท่าตูมจังหวัดสุรินทร์ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนา ปรับปรุงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถเป็นกลไกในการ เฝ้าระวังและจัดการศัตรูพืชได้อย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
- 2.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน
- 2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงาน
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยศึกษาสมาชิก จำนวน 7 ศูนย์ 7 ตำบล ได้แก่ ตำบลโพนครก ตำบลพรมเทพ ตำบลกระโพ ตำบลท่าตูม ตำบลบัวโคก ตำบลเมืองเก่า ตำบลหนองเมธี

4.2 ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ความคิดเห็นกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงาน ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

4.3 ขอบเขตการวิจัยด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2564 ถึงเดือนกรกฎาคม 2565

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) หมายถึง ศูนย์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร และชุมชน จากภัยศัตรูพืชที่ทำให้เกิดปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อการจัดการศัตรูพืช ในพื้นที่อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

5.2 สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน หมายถึง เกษตรกรที่เป็นสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

5.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

5.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงาน หมายถึง การแสดงความคิดเห็นของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ สมาชิก ผู้นำ กิจกรรม เงินทุน กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อปฏิบัติ การเปิดโอกาสให้มีเวทีแสดงความคิดเห็นปัจจัยภายนอกได้แก่ นโยบายภาครัฐ การได้รับการส่งเสริม การได้รับการสนับสนุน

5.5 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน หมายถึง ปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน การถ่ายทอดความรู้ การบริหารจัดการศัตรูพืช การประชาสัมพันธ์ การเชื่อมโยงเครือข่ายและบูรณาการ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

6.2 กรมส่งเสริมการเกษตรมีศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืนซึ่งจะนำไปสู่การบูรณาการและสร้างเครือข่าย

6.3 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องการค้าเนินการการส่วนร่วมศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

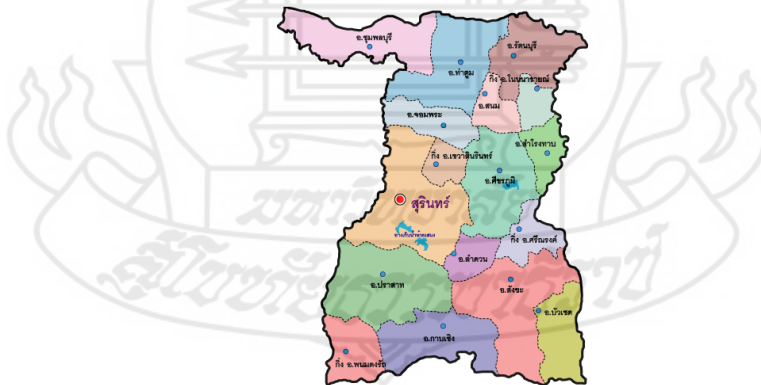
- 1) สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
- 2) สถานการณ์การค้าเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
- 3) กระบวนการมีส่วนร่วม
- 4) ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1.1 ข้อมูลทางกายภาพ

1.1.1 สภาพพื้นที่

อำเภอท่าตูม (แผนพัฒนาการเกษตรสำนักงานเกษตรอำเภอท่าตูม 2564) ระบุถึงอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดสุรินทร์ ห่างจากที่ตั้งศาลากลางจังหวัดสุรินทร์ ระยะทางประมาณ 52 กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 214 ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ประมาณ 506 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 714 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 446,250 ไร่

ภาพที่ 2 ที่ตั้งอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1.1.2 อาณาเขตติดต่อ

อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่ออำเภอสุวรรณภูมิ, อำเภอเกษตรวิสัย และจังหวัดร้อยเอ็ด
ทิศใต้	ติดต่ออำเภอรัตนบุรี, อำเภอสนม จังหวัดสุรินทร์
ทิศตะวันออก	ติดต่ออำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์

ทิศตะวันตก ติดต่ออำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์

1.2 ข้อมูลชีวภาพ

1.2.1 จำนวนประชากร

อำเภอท่าตูมมีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน 16,796 ครัวเรือน โดยมีหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง 46 - 55 ปี จำนวน 48,60 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 28.94 รองลงมา อายุระหว่าง 56 - 65 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.75 และอายุระหว่าง 65 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25.51 ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ช่วงอายุ (ปี)	ครัวเรือน	ร้อยละ
65 ปีขึ้นไป	4,284	25.51
56 - 65 ปี	4,493	26.75
46 - 55 ปี	4,860	28.94
36 - 45 ปี	2,516	14.98
26 - 35 ปี	565	3.36
18 - 25 ปี	78	0.46
รวม	16,796	100.00

ที่มา : ที่ว่าการอำเภอท่าตูม, 2565 (ตัดยอด ณ 30 เมษายน 2565)

1.2.2 ประกอบอาชีพ

อำเภอท่าตูม (ที่ว่าการอำเภอท่าตูม ,2565) จังหวัดสุรินทร์ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีพื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน (สปก.) พืชที่เกษตรกรปลูกเป็นหลักได้แก่ ข้าวนาปี (ข้าวหอมมะลิ) ยางพารา อ้อย มันสำปะหลัง พืชอาหารสัตว์ พืชผักต่างๆ เป็นต้น จำนวนครัวเรือนเกษตรกรคิดเป็นร้อยละ 96 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด พื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 291,176 ไร่ ทำนา 268,78 ไร่ ทำไร่ 17,808 ทำสวน 4,588 ไร่ เป็นพื้นที่ป่า 37,397 ไร่ พื้นที่ของอำเภอทั้งหมดเป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำการเกษตร

นอกจากเกษตรกรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก นอกนั้นเป็นการทำอาชีพอื่นๆ และ รับราชการ แรงงานภาคเกษตรส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือน เฉลี่ย ๓ คนต่อครัวเรือน การจ้างแรงงานมีน้อย เนื่องจากว่า มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำการเกษตร เช่น การใช้รถแทรกเตอร์ไถนา การใช้รถเกี่ยวข้าว เป็นต้น ทำให้แรงงานภาคการเกษตรลดน้อยลง

1.2.3 ข้อมูลการเกษตรในพื้นที่

อำเภอท่าตูมมีพื้นที่รวมโดยประมาณ 453,788.31 ไร่ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่นา จำนวน 296,448 ไร่ ไร่ย่อยละ 65.32 รองลงมาคือไม้ยืนต้น จำนวน 36,866 ไร่ ไร่ย่อยละ 8.12 และพื้นที่ป่า จำนวน 33,502 ไร่ ไร่ย่อยละ 7.38 ตามลำดับ

1.2.4 รายได้ของประชากรรวมรายได้ต่อหัว

กรมพัฒนาชุมชน 2565 จากการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี 2564 พบว่าประชากรในอำเภอท่าตูมมีระดับรายได้ต่อปีเฉลี่ย 19,408 บาท/ครัวเรือน โดยรายได้หลักมาจากการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ

รายได้

๑) รายได้	จำนวน	59,058 บาท
-----------	-------	------------

รายจ่าย

๑) รายจ่าย	จำนวน	39,649 บาท
------------	-------	------------

รายได้สุทธิของครัวเรือน	เท่ากับ	19,409 บาท
-------------------------	---------	------------

1.2.5 องค์กรและสถาบันเกษตรกร

1) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

อำเภอท่าตูม มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ 52 กลุ่ม มีสมาชิก 1,246 ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร 9 กลุ่ม สมาชิก 264 ราย กลุ่มยุวเกษตรกร 9 กลุ่ม สมาชิก 190 ราย วิชากิจชุมชน 284 แห่ง สมาชิก 6,941 ราย สหกรณ์จำนวน 3 แห่ง

2) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอท่าตูม มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน 165 คน โดยมีเกษตรหมู่บ้านจำนวนมากที่สุด จำนวน 165 ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา 158 ราย อาสาปศุสัตว์ 68 ราย อาสาสมัครปฏิรูปที่ดิน 9 ราย ประมงอาสา 9 ราย สหกรณ์อาสา 7 ราย อาสาสมัครฝนหลวง 3 ราย และเศรษฐกิจการเกษตร ตามลำดับ อย่างไรก็ตามอาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า 2 หน้าที่

3) ศูนย์จัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)

อำเภอท่าตูมมีศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 7 ตำบล ได้แก่ ตำบลท่าตูม ตำบลโพนครก ตำบลพรมเทพ ตำบลหนองเมธิ ตำบลบัวโคก ตำบลเมืองแก และตำบลกระโพ โดยมีศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลละ 1 ศูนย์ ภายใต้การสนับสนุนของกรมส่งเสริมการเกษตร

กล่าวโดยสรุปบริบททั่วไปของอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มีเนื้อที่ ประมาณ 453,788.31 ไร่ อยู่ห่างจากตัวจังหวัดสุรินทร์ประมาณ 52 กิโลเมตร พืชที่เหมาะสมแก่การปลูกคือ ข้าว โดยมีพื้นที่การเกษตร 296,448 ไร่ มีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน 14,104 ครัวเรือน ซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกข้าว

280,309 ไร่ และมีครัวเรือนเกษตรกร จำนวน 16,796 ครัวเรือนซึ่งผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ในตอนที 1 สภาพส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2. สถานการณ์การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

2.1 ประวัติและข้อมูลทั่วไป

อำเภอท่าตูมเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดสุรินทร์ ประชาชนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ซึ่งเกษตรกรประกอบอาชีพทำนาเป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 90 ของพื้นที่การเกษตร จึงมีการจัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ณ หมู่ที่ 2 ตำบลโพนครก อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ในปี พ.ศ.2563 เพื่อให้ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนสามารถเป็นกลไกในการเฝ้าระวังและจัดการศัตรูพืชได้อย่างรวดเร็วและทันต่อสถานการณ์ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์และศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการอารักขาพืช

2.2 สถานการณ์การดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูมได้รับการสนับสนุนและการให้คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ และหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ จนเมื่อปี 2564 เกิดโรคไหม้คอรวงในข้าว ทำให้การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานภายในกลุ่มและการบริหารจัดการโรคได้ไม่ทั่วถึง ส่งผลให้ผลผลิตข้าวเสียหาย จึงจัดตั้งกลุ่มขึ้นตามตำบลต่างๆที่เกิดโรคพืช เพื่อทำหน้าที่ด้านอารักขาพืช ช่วยแก้ไข ปัญหาของเกษตรกร และชุมชน จากภัยของศัตรูพืช ที่ทำให้เกิดปัญหาทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยปัจจุบันศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ มีการจัดตั้งทั้งหมด 7 กลุ่ม เกษตรกรเป็นสมาชิกจำนวน 180 คน ตามตารางที่ 2 (สำนักงานเกษตรอำเภอท่าตูม , 2563)

ตารางที่ 2 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)

ที่	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	จำนวนสมาชิก
1	ศจช.บ้านกุดมะโน ต.โพนครก	30
2	ศจช.บ้านสะเดา ต.พรมเทพ	25
3	ศจช.บ้านหนองบึง ต.กระโพ	25
4	ศจช.บ้านกระสัง ต.ท่าตูม	25
5	ศจช.บ้านพึงพวย-โนนรัง ต.บัวโลก	25
6	ศจช.บ้านหนองแวง ต.เมืองแก	25
7	ศจช.บ้านลำควน ต.หนองเมธี	25
	รวม	180

ที่มา : สำนักงานเกษตรท่าตูม, พ.ศ. 2563

กรมส่งเสริมการเกษตร (2561, น. 19) การดำเนินงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และสมาชิกศูนย์ มีความสำคัญอย่างมากต่อการขับเคลื่อนศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตั้งแต่เริ่มจัดตั้ง จะต้องชี้แจงทำความเข้าใจกับเกษตรกรถึงวัตถุประสงค์และความสำคัญของศูนย์ และ เมื่อมีการจัดตั้งแล้วต้องทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้กับศูนย์ในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการให้มีความต่อเนื่อง คณะกรรมการ สมาชิกศูนย์ ร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงาน และเน้นการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วม โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน

1.1 สมาชิก ศจช. ร่วมกำหนดหลักสูตร ตารางการเรียนรู้ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตลอดฤดูเพาะปลูก เช่น การสำรวจสถานการณ์ศัตรูพืช การวินิจฉัยศัตรูพืชเบื้องต้น การผลิตขยายชีวภัณฑ์ เป็นต้น โดยสมาชิกจะได้รับการถ่ายทอดความรู้ และฝึกปฏิบัติโดยใช้กระบวนการโรงเรียนเกษตรกรอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลเพาะปลูก โดยมีสำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นวิทยากรพี่เลี้ยง

1.2 ปฏิบัติการในแปลงติดตามสถานการณ์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อสำรวจข้อมูลสถานการณ์ศัตรูพืช ศัตรูธรรมชาติ สภาพแวดล้อมและนำข้อมูล มาจำแนกวิเคราะห์ ตัดสินใจ เพื่อเตือนการระบาด โดยใช้วิธีการจัดการศัตรูพืชโดย วิธีผสมผสาน พร้อมทั้งวางแผนการผลิตขยายชีวภัณฑ์

2. การถ่ายทอดความรู้

ถ่ายทอดความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน หรือกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่เกษตรกรต้องการ อาทิเช่น การอบรม การทดสอบความรู้

3. การบริการจัดการศัตรูพืช

3.1 การเตือนการระบาด ข้อมูลที่บันทึกได้จากแปลงติดตามสถานการณ์ และแปลงของเกษตรกรข้างเคียง หลังจากผ่านการวิเคราะห์หัดตัดสินใจแล้ว นำมาใช้เตือนการระบาดศัตรูพืช ในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น หอกระจายข่าว วิทยุท้องถิ่น ธงสัญลักษณ์ หนังสือพิมพ์รายวัน วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ เป็นต้น

3.2 ให้บริการวินิจฉัยศัตรูพืชแก่เกษตรกรและชุมชนที่มีปัญหาการระบาดศัตรูพืช เกษตรกรสามารถนำตัวอย่างศัตรูพืชมาวินิจฉัยได้ตามวัน เวลา ที่สมาชิกได้กำหนดตารางการเรียนรู้ของแต่ละสัปดาห์

3.3 การตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้าง โดยเจ้าหน้าที่จังหวัดทำ หน้าที รวมกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายให้สุ่มเก็บตัวอย่างผลผลิตเพื่อมาขอรับบริการ หรือ ดำเนินการร่วมกับศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช เพื่อให้บริการตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้างให้แก่เกษตรกรที่มาขอรับบริการ

3.4 การบริการข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืช โดยศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แต่ละศูนย์ หลังจากดำเนินการได้ 1 ฤดูกาล จะมีข้อมูลสถานการณ์ชนิดศัตรูพืชที่เกิดขึ้นว่ามีกี่ชนิด จำนวนเท่าใด มีปัจจัยอะไรที่มากเกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถนำมาเป็นปฏิทินหมู่บ้าน และหรือนำไปใช้วางแผนในกระบวนการผลิตพืชในฤดูกาลต่อไปได้

4. การประชาสัมพันธ์

การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจอันดีต่อกันของสมาชิก และเครือข่าย มีการบูรณาการร่วมกันอันเป็นการเสริมสร้างการเรียนรู้ เชื่อมั่นต่อกัน โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการประชุมฯ ประชาสัมพันธ์ ผ่านหอกระจายข่าว โดยกิจกรรมสำคัญที่ควร มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ได้แก่ สถานการณ์ศัตรูพืช เทคโนโลยีด้านการจัดการศัตรูพืช ประชาสัมพันธ์วันจัดอบรม ถ่ายทอดความรู้ การจัดงานวันสาธิต เป็นต้น

5. การเชื่อมโยงเครือข่าย

5.1 สร้างเครือข่ายการจัดการศัตรูพืชในชุมชน เพื่อให้เกิดความร่วมมือ และการพัฒนาเกษตรกรและชุมชน ด้านการจัดการศัตรูพืชและด้านการเกษตร

5.2 จัดแหล่งเรียนรู้ให้เกษตรกรหรือศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอื่นมาศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และนำไปพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

5.3 เวทีต่าง ๆ ที่สามารถเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้แก่ เวทีสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ระดับเขต จังหวัด อำเภอ (RW, PW, DW) ประชุมเกษตรอำเภอ การประชาสัมพันธ์ผ่าน สื่อต่าง ๆ

6. การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านการจัดการศัตรูพืชเจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตรทำหน้าที่ประสานงาน ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการข้าว กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร เพื่อถ่ายทอดความรู้ตาม ที่เกษตรกรต้องการ เช่น ปุ๋ยสั่งตัด ทำเชื้อเห็ด แนะนำพันธุ์ข้าว/ ตามตารางการเรียนรู้ โดยใช้ศูนย์ จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นเวทีในการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ

สรุป ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เป็นศูนย์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกร และชุมชนจากภัยของศัตรูพืช เป็นกลไกและศูนย์กลางของการเรียนรู้ ด้านการบริหารจัดการ ศัตรูพืชของชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นพี่เลี้ยง และ ให้คำแนะนำในการบริหารจัดการ ชุมชนและหน่วยราชการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เพื่อทำ ให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งในอาชีพเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งผู้วิจัย ได้นำมาสร้างเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ในตอนี่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ประกอบด้วยคำถาม เพื่อวัดการดำเนินงานของสมาชิกเกี่ยวกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน การถ่ายทอดความรู้ การบริการจัดการศัตรูพืช การประชาสัมพันธ์ และการเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการ

3. แนวคิดการมีส่วนร่วม

แนวคิดการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ความหมายของการมีส่วนร่วม ประเภทและระดับ ของการมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐานและพฤติกรรมกรมีส่วนร่วม ความสำคัญของการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม และรูปแบบและกลไกการมีส่วนร่วม โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม มีหน่วยงานสถาบันและบุคคลให้ความหมาย ของการ มีส่วนร่วมในทัศนะต่างๆ แตกต่างกันไป ดังนี้

ดิน ปรัชญพฤทธิ (2555) ได้ให้ความหมายของคำว่ามีส่วนร่วม หมายถึง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยการเข้าไปเกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการภารกิจอย่าง ใดอย่างหนึ่ง

ลัคนา คำเจริญ และบัณฑิต เอื้ออาภรณ์ (2555) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ของประชาชน หมายถึง กระบวนการสื่อสาร การร่วมดำเนินการระหว่างภาครัฐและประชาชน ที่เปิดเผยและติดต่อสืบนี้อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้เรียนรู้เข้าใจ ในความคิดเห็นและกระบวนการดำเนินการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วม เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจได้มีโอกาส แลกเปลี่ยนความคิดเห็นข้อเสนอแนะซึ่งมีอิทธิพล

ต่อการตัดสินใจและเพื่อให้มีทางเลือกมุมมอง และคุณค่าที่หลากหลายจากทุกภาคส่วนของสังคม ทำให้การตัดสินใจและการดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลและทางเลือกที่ดีที่สุด

ปรัชญา เวสารัชช์ (2556) ได้ให้ความหมายของคำว่าความร่วมมือ หมายถึง การที่ประชาชนเข้าเกี่ยวข้องโดยการใช้ความพยายามเข้าเกี่ยวข้องโดยการใช้ความพยายามหรือทรัพยากรบางอย่างส่วนตนในกิจกรรมซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาชุมชน โดยมีประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องในกิจกรรมพัฒนา และมีผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามบางอย่าง เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน หรือทรัพยากรบางอย่าง เงินทุน วัสดุในกิจกรรมการพัฒนา

3.2 ประเภทและระดับของการมีส่วนร่วม

1) ประเภทของการมีส่วนร่วม

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2552) ได้สรุปว่า การมีส่วนร่วมอาจพิจารณาได้ในมิติที่ต่างกัน คือ

การจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมโดยพิจารณาถึงระดับการอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วม เป็นการจำแนกที่อยู่บนพื้นฐานของความเต็มใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งจำแนกเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจไม่มีการบังคับ และการเข้ามามีส่วนร่วมโดยการถูกบังคับให้เข้าร่วม

การจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมตามวิธีการที่เข้าไปเกี่ยวข้องจำแนกได้ 2 ประเภท คือ การเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง (direct participation) เช่น การเข้าร่วมประชุม การแสดงความคิดเห็น ร่วมสละแรงกาย เวลา และการมีส่วนร่วมโดยอ้อม (indirect participation)

การจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการวางแผนพัฒนาการจำแนกลักษณะนี้จะสัมพันธ์กับขั้นตอนของกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา

จากแนวคิดการจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วม กล่าวได้ว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาที่ดิน เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ เต็มใจ ไม่มีการบังคับ เพื่อร่วมวางแผนเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกรมพัฒนาที่ดิน

สุรัสวดี หุ่นพยนต์ และคณะ (2555) ได้จำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนของกระบวนการวางแผนได้เป็น 4 ประเภท คือ

(1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ

(2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุน ด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ

(3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (benefits) ไม่ว่าจะเป็ประโยชน์ ของด้านวัตถุทางสังคมหรือส่วนบุคคล

(4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (evaluation)

นอกจากนี้ Cohen and Uphoff (1980) ได้เสนอกรอบในการวิเคราะห์ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทไว้ ดังนี้

(1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินตัดสินใจ และตัดสินใจลงมือปฏิบัติการ ซึ่งประเด็นนี้ (Brager, Specht and Torczyner, 1987) อธิบายให้ชัดเจนว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการต่างๆ เกิดจากแนวคิด 3 ประการคือ ประการแรก ความสนใจและความห่วงใยร่วมกันในภาพปัญหา ที่เผชิญร่วมกันกลายเป็นความสนใจและกังวลใจของส่วนร่วมประการที่สอง ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่ขณะนั้น ผลักดันให้มุ่งสู่การรวมกลุ่มวางแผน กระทำร่วมกัน และประการที่สาม การตกลงร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่ม หรือชุมชนไปในทิศทาง ที่พึงปรารถนาและต้องมีความเข้มข้นมากพอที่จะเกิดความคิดริเริ่มที่จะกระทำการสนองตอบ ความต้องการของผู้ที่เดือดร้อน

(2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การ สนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการประสานขอความร่วมมือ

(3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ในด้านต่างๆ ประกอบด้วย ผลประโยชน์ ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางสังคม และผลประโยชน์ส่วนบุคคล (Freire, 1985)

(4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เกี่ยวกับการควบคุม และการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

Dusseldorp (1981) ได้อธิบายถึงการจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมตามเกณฑ์ต่างๆ ไว้หลายประเภทด้วยกันคือ

(1) การจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมโดยพิจารณาถึงระดับการ อาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วม จำแนกเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจไม่มีการบังคับ (Free participation) และการเข้ามามีส่วนร่วมโดยการถูกบังคับ (Force participation)

(2) การเข้าจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมตามวิธีที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับ จำแนกเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct participation) เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมของสมาชิก ในสังคมแต่ละคนเข้าไปทำกิจกรรมต่างๆ โดยตรง และการมีส่วนร่วมโดยอ้อม (Indirect participation)

เป็นการมีส่วนร่วมที่สมาชิกในสังคมแต่ละคนมอบสิทธิการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม ให้บุคคลอื่นหรือองค์กรเป็นตัวแทน

(3) การจำแนกประเภทของการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการวางแผนการพัฒนาการมีส่วนร่วม ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผน การวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล การวางแผนปฏิบัติงาน การยอมรับแผน การปฏิบัติตามแผน และการประเมินผล

2) ระดับของการมีส่วนร่วม

อรรถ ก๊กผล (2552) กล่าวถึง ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้ นำเสนอ โดยสมาคมนานาชาติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน (International Association of Public Participation) ซึ่งแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่

ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน: เป็นขั้นที่ ให้บทบาท ประชาชนในระดับที่สูงสุดเพราะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง รูปแบบการมีส่วนร่วม เช่น การลงประชามติ เป็นต้น

ระดับที่ 2 การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ: เป็นการให้บทบาท ของประชาชน ในระดับสูง โดยประชาชนและหน่วยงานภาครัฐทำงานร่วมกันในกระบวนการของการตัดสินใจ รูปแบบการมีส่วนร่วม เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน และคณะที่ปรึกษา ฝ่ายประชาชน เป็นต้น

ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท: เป็นลักษณะการเปิด โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนอย่างจริงจัง รูปแบบการมีส่วนร่วม เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติ การตั้งคณะทำงาน ภาคประชาชน เป็นต้น

ระดับที่ 4 การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น: เป็นลักษณะการให้ ประชาชน มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล และความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ รูปแบบการมีส่วนร่วม เช่น การสำรวจ ความคิดเห็น การประชุมสาธารณะ เป็นต้น

ระดับที่ 5 การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร: เป็นการมีส่วนร่วม ของประชาชนในระดับต่ำที่สุด บทบาทของประชาชนน้อยมาก การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชน เป็นเรื่องที่สำคัญมาก แต่ต้องไม่ใช่การให้ข้อมูลในลักษณะประชาสัมพันธ์

3.4.3 หลักการพื้นฐานและพฤติกรรมกรมีส่วนร่วม

1) แนวความคิดเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วม กรมทรัพยากรน้ำ (2557) กล่าวถึง หลักการพื้นฐานของการจัดการมีส่วนร่วมของประชาชน ประกอบด้วย 4 หลักการ คือ

(1) การเริ่มต้นเร็ว (Starting Early) ต้องเริ่มต้นตั้งแต่ระยะแรก มีการให้ข้อมูลกระตุ้นให้เกิดความคิดเห็น และให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนการตัดสินใจ นอกจากนี้ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตั้งแต่ต้น ช่วยให้ประชาชนมีเวลาคิดถึงทางเลือกหรือแนวทางแก้ปัญหาของชุมชนที่เหมาะสมมากขึ้น และเป็นข้อมูลในการพัฒนาโครงการ

(2) การครอบคลุมผู้ที่เกี่ยวข้อง (Stakeholders) ผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ควรมีโอกาสเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วม แต่กลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงอาจถือว่าต้องรับฟังข้อมูล หรือปรึกษาหารือเป็นอันดับแรกๆ

(3) ความจริงใจ (Sincerity) หน่วยงานเจ้าของโครงการหรือผู้มีอำนาจอนุมัติต้องจัดกระบวนการอย่างจริงจัง เปิดเผย ข้อสัคย์ ปราศจากอคติ และมีการสื่อสารสองทางอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและเพียงพอ ตอบสนองต่อความสงสัยของผู้มีส่วนได้เสีย รวมทั้งแจ้งความก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลงของโครงการอย่างต่อเนื่อง

(4) วิธีการที่เหมาะสม (Suitability) โดยพิจารณาจากประเภทและขนาดของโครงการ ความหลากหลายและลักษณะที่แตกต่างกันของพื้นที่และของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย ตลอดจนความแตกต่างด้านวัฒนธรรม สังคม และค่านิยม ระดับความสนใจของชุมชนในประเด็นหรือโครงการ ความสามารถและความพร้อม รวมทั้งข้อจำกัดของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดกระบวนการมีส่วนร่วม

2) แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วม

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2553) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นการแสดงพฤติกรรมที่ปรากฏให้เห็น หรือกลุ่มของพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้และที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการพัฒนาสามารถแบ่งพฤติกรรมกรรมกรมีส่วนร่วมไว้ 6 ประเด็น ได้แก่ การรวมกลุ่มและเข้าไปเป็นสมาชิกกลุ่ม การเข้าไปร่วมให้ความคิดเห็นต่อกลุ่ม การเข้าไปร่วมในกระบวนการต่างๆ ขององค์กร การทำในสิ่งที่สามารถทำได้ การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ โดยออกความคิดหรือออกเสียงในเรื่องต่างๆ และการมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินงานกลุ่ม

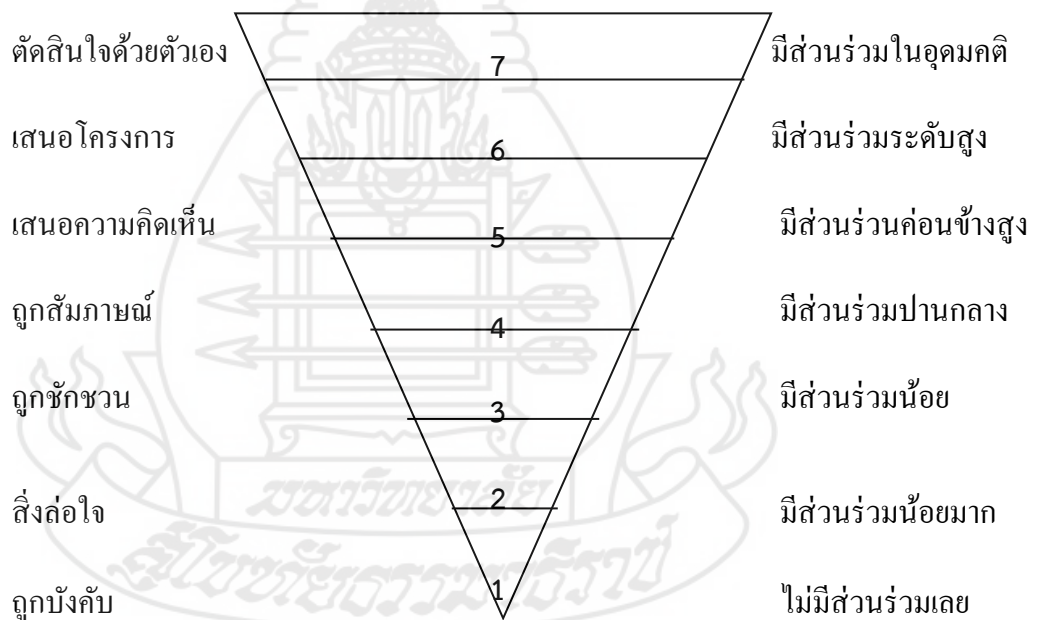
ถวิล ชาราโกชน์ (2559) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม ถ้าพิจารณาถึงสาเหตุในสังคมปัจจุบันมีหลายสาเหตุ เช่น ความร่วมเพื่อต้องการเผยแพร่ความคิด เพื่อต้องการ หาความรู้ ต้องการพักผ่อน ต้องการพบปะเพื่อนต่างเพศและอื่นๆ อีกหลายประการ

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2559) ได้ชี้ให้เห็นลักษณะของการมีส่วนร่วมว่าการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนที่เข้ามาเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในแง่ของการสมทบแรงงาน สมทบวัสดุ สมทบเงิน ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมการทำ แต่การเข้ามามีส่วนร่วมในปัจจุบันและ

ในอนาคตจะเป็นเรื่องการมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมบำรุงรักษามากกว่าการเริ่มสมทบในรูปแบบอื่นๆ แม้ว่าจะยังมีหลักการที่จะให้ร่วมแรง วัสดุ และเงินก็ตาม

3.4.4 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมไว้มาก กล่าวคือ

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2556, อ้างถึงใน สุจินตรา สะพุ่ม, 2559) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ถ้ามองในแง่การบริหารงานพัฒนาแล้ว ได้แก่ 1) การช่วยให้ประชาชนยอมรับโครงการมากขึ้น เนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงปัญหาและความต้องการของประชาชน 2) ประชาชนจะมีความรู้สึกผูกพัน รู้สึกเป็นเจ้าของโครงการมากขึ้น 3) การดำเนินโครงการจะราบรื่นได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น 4) โครงการจะให้ประโยชน์แก่ประชาชน และการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนามากขึ้น และ 5) ช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้นและยังคงได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 7 ระดับ คือ

ภาพที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน 7 ระดับ

ที่มา: สุจินตรา สะพุ่ม (2559)

วีระ โอศถานนท์ (2556, อ้างถึงใน สุจินตรา สะพุ่ม, 2559) ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมสรุปได้ 2 ประการ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้ความสำคัญแก่การพัฒนาทรัพยากรกำลังคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านคุณภาพกำลังคน และการมี

ส่วนร่วมของประชาชนทำให้นักวางแผนพัฒนาได้รับรู้ข้อเท็จจริงและความคิดเห็นจากประชาชนในระดับท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาชนบท

3.4.5 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย

1) ปัจจัยภายใน โดยมีปัจจัยที่สำคัญ เช่น ด้านสมาชิก ด้านผู้นำ ด้านกิจกรรม และการดำเนินงานของกลุ่ม ด้านทุนและทรัพยากร ด้านภูมิปัญญาและเทคโนโลยี ด้านกติกา ข้อตกลง ด้านการสื่อสาร การเชื่อมโยงสมาชิกด้านสิ่งจูงใจในการได้รับการตอบแทน และด้านการสนับสนุน ในองค์กรในกลุ่ม การที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ต้องมีการจัดการที่มีประสิทธิภาพทำให้เกิดการประหยัดการใช้ทรัพยากรในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย เป็นต้น

2) ปัจจัยภายนอก โดยมีปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม คือ ด้านการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงาน ด้านนโยบายรัฐ แต่เป็นการสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น การสั่งให้เกิด และการกระตุ้นให้เกิด ทั้งนี้การสั่งให้เกิดเป็นการสั่งโดยไม่ให้ความสนใจกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะมีความคิดเห็นอย่างไร ส่วนการกระตุ้นให้เกิดนั้น เกิดจากการจัดเวทีร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยใช้วิธีการแบบมีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ เช่น ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี และด้านตลาด เป็นต้น

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2559) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ 1) ผู้นำ ซึ่งเป็นผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำที่ไม่เป็นทางการ ทั้งในส่วนของหน่วยงานภาครัฐ และเครือข่ายภาคประชาชน ทั้งนี้ผู้นำจะเป็นผู้ที่สำคัญในการสร้างให้เกิดพลังร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 2) นโยบาย ยุทธศาสตร์ ค่านิยม และพันธกิจ 3) เจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน มีความรู้ความเข้าใจ และให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม 4) ภาคประชาชนหรือภาคประชาสังคม 5) กระบวนการ และรูปแบบการทำงานที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จ ได้แก่ การมีกระบวนการการทำงานแบบบูรณาการของหลายภาคส่วนและการทำงานแบบพหุภาคี การทำงานในลักษณะเครือข่าย การตั้งคณะกรรมการ หรือคณะทำงานร่วมกัน การทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างภาคส่วนต่างๆ เช่น มีการตั้งกติการ่วมกัน เพื่อเป็นแนวปฏิบัติ เป็นสิ่งที่เข้าใจร่วมกันในเบื้องต้น การสื่อสารข้อมูล หรือประชาสัมพันธ์ และการจัดการความรู้ โดยมีการถอดบทเรียนจากโครงการที่ดำเนินงานในพื้นที่ ประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการอื่นๆ ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 6) ระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ตั้งแต่ระยะนำเข้าปัจจัยต่างๆ ระยะที่ได้ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ซึ่งนำไปสู่การสรุปผลสำเร็จ 7) ความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นศรัทธา และการยอมรับ

ซึ่งกันและกัน จะเป็นส่วนช่วยในการสร้าง และส่งเสริมให้การทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐ และภาคประชาชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในเชิงทฤษฎีแล้ว การมีส่วนร่วมต่อการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการพัฒนานั้น มีหลากหลายมิติ สามารถจำแนกออกได้เป็นมิติต่างๆ ประกอบด้วย

มิติแรก ร่วมศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งเป็นการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการศึกษาชุมชน วิเคราะห์ชุมชน ค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชนร่วมกัน และ มีส่วนในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้วย เป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้เรียนรู้ สภาพของชุมชน วิถีชีวิต สังคม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดทำ และประกอบการพิจารณาวางแผนงานวิจัย

มิติที่สอง ร่วมวางแผน เป็นการวางแผนการพัฒนาหลังจากได้ข้อมูล เบื้องต้นของชุมชนแล้ว และนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาปัญหา สาเหตุของปัญหาเรียบร้อยแล้ว ก็นำมา อภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ การกำหนดวิธีการ และแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่จะใช้เพื่อการวิจัย

มิติที่สาม ร่วมดำเนินการ เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการ ดำเนินการพัฒนา หรือเป็นขั้นตอนปฏิบัติการตามแผนการวิจัยที่ได้วางไว้ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน โดยการสนับสนุนด้านเงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ และแรงงาน รวมทั้งการเข้าร่วมในการบริหารงาน การประสานขอความช่วยเหลือจาก ภายนอกในกรณีที่มีความจำเป็น

มิติที่สี่ ร่วมรับผลประโยชน์ โดยประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดการ แจกจ่ายผลประโยชน์จากกิจกรรมการวิจัยในชุมชนในพื้นที่ที่เท่าเทียม เสมอภาคกัน

มิติที่ห้า เป็นการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานวิจัย และผล ของการพัฒนาจากการดำเนินการไปแล้วว่าสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรค และ ข้อจำกัดอย่างไร เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่เกิดขึ้นได้ทันที และนำข้อผิดพลาดไปเป็นบทเรียน ในการดำเนินการต่อไป การเปิดให้ประชาชนหรือชาวบ้านที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสเข้าร่วม กระบวนการวิจัยนั้น นับได้ว่าเป็นคุณค่าโดยแท้ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบนี้ ซึ่งก่อให้เกิด รากฐานแห่งความยั่งยืนของการพัฒนา

สรุป จากการทบทวนวรรณกรรมกระบวนการมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยได้นำมา สร้างเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ในตอนที 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วม ดำเนินงานประกอบด้วยคำถาม เพื่อวัดความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน การถ่ายทอดความรู้ การบริการจัดการศัตรูพืช

การประชาสัมพันธ์ และการเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการและมี 2 ปัจจัย ภายใน ได้แก่ สมาชิก ผู้นำ กิจกรรม เงินทุน กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อปฏิบัติ การเปิดโอกาสให้มีเวทีแสดงความคิดเห็น ปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายภาครัฐ การได้รับการส่งเสริม การได้รับการสนับสนุน

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทบทวนวรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง การดำเนินการ การมีส่วนร่วมศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

4.1.1 เพศ

ปาริชาติ อารมณ์วิชานพ (2555: 81) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการ ต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา พบว่า คณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นเพศชายสอดคล้องกับ รัฐยา กลั่นจ้อย (2556, น. 66) ได้ศึกษาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า คณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ส่วน รุณี ลายหงส์ (2558, น) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดสระบุรี พบว่า สมาชิกมากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศหญิง นครินทร์ สุขพงษ์ (2562, น.63) ได้ศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประมาณสองในสามเป็นเพศหญิง

4.1.2 ระดับการศึกษา

นครินทร์ สุขพงษ์ (2562, น.53) ได้ศึกษา ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบว่าสมาชิกส่วนมากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษา

4.1.3 ตำแหน่งทางสังคม

กิตติวรรณ มะโนภักดิ์ (2560: น.40) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นเกษตรกรทั่วไปไม่มีตำแหน่งในท้องถิ่น สอดคล้องกับ พิสิทธิ์ รัตนะ และคณะ (2559: น.615) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม และสอดคล้องกับ จันท์เพ็ญ ภูผาเดิน และหญิง แก้วเกิด (2561: น.8) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม นครินทร์ สุขพงษ์ (2562: น.55) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางสังคม

4.1.4 จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร

กิตติวรรณ มะโนภักดิ์ (2560: น.40) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 10 ไร่ขึ้นไป สุวรรณ ทองภู และคณะ (2561: น.25) พบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ในการปลูกข้าวจำนวน 16-20ไร่ นครินทร์ ศุภพงษ์ (2562: น.55) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า มีจำนวนพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 20.10 ไร่

4.1.5 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนและแรงงาน

กิตติวรรณ มะโนภักดิ์ (2560: น.40) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีสมาชิกครัวเรือน จำนวน 4-5 คน พิสิทธิ์ รัตนะ และคณะ (2559: น.615) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีสมาชิกครัวเรือน จำนวน 3-4 คน จันท์เพ็ญ ภูผาเดิน และ หลุยง แก้วเกิด (2561: น.9) พบว่าเกษตรกรมีสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 4-6 คน ชลธิชา วียาลิงห์ (2556: น.75) พบว่าเกษตรกรมีจำนวนแรงงานด้านการเกษตรเฉลี่ย 2.66 คน นครินทร์ ศุภพงษ์ (2562: น.67) พบว่ามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.42 คน และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนช่วยทำการเกษตรเฉลี่ย 2.00 คน

4.1.6 อาชีพหลัก อาชีพรอง

จันท์เพ็ญ ภูผาเดิน และ หลุยง แก้วเกิด (2561: น.8-9) พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักและอาชีพรองอยู่ในภาคการเกษตร นครินทร์ ศุภพงษ์ (2562: น.67) พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบอาชีพทำนา

4.1.7 รายได้

นครินทร์ ศุภพงษ์ (2562: น.70) พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีรายได้ของครัวเรือน รายได้ในภาคเกษตร เฉลี่ย 133,880.06 บาท

4.1.8 รายจ่าย

ชลธิชา วียาลิงห์ (2556: น.75) พบว่าเกษตรกรมีต้นทุนการทำงานเฉลี่ย 2,735.23 บาท/ไร่ ภูมิพิ ขัดเกล้า (2556: น.80) พบว่า เกษตรกรมีรายจ่ายจากการทำนาเฉลี่ย 111,000 บาทต่อปี

4.1.9 แหล่งเงินทุน

ปาริฉัตร พุทธกาล (2558 : น.67) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน อำเภอปางดะ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าแหล่งเงินทุนของเกษตรกร คือ ธกส.

4.2 การมีส่วนร่วมในดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

วารุณี ลายหงส์(2562) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัด สระบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในภาพรวมระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้การจัดการศัตรูพืช โดยวิธีผสมผสานมาก รองลงมาได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการศัตรูพืช การบริการจัดการศัตรูพืช การทำแผนพัฒนาหรือหลักสูตรเรียนรู้ และการเชื่อมโยงเครือข่าย

4.3 ปัจจัยการมีส่วนร่วมในดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

นครินทร์ ศุกพงษ์ (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของอำเภอเมืองสิงห์บุรีจังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ส่วนมาก มีความรู้ความเข้าใจในระดับมากและเข้าใจว่าศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการและพัฒนาความรู้ด้านการจัดการศัตรูพืช ได้รับทราบข่าวสาร ด้านจัดการศัตรูพืชจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับมาก การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมทำกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน การเข้าประชุมอบรมถ่ายทอดความรู้อย่างน้อย 3 ครั้ง/ฤดูกาล รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้โดยการฝึกอบรมสาธิต ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้แก่ รายได้เฉลี่ย ระดับการศึกษา

4.4 ปัญหาการมีส่วนร่วมในดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

นครินทร์ ศุกพงษ์ (2562) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของอำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่าปัญหา ข้อเสนอแนะ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืช ชุมชนร้อยละ 66.90 ขาดความร่วมมือในการจัดทำแผน และในการถ่ายทอดความรู้ควรจัดเป็นกลุ่มย่อย เพื่อให้สมาชิกทุกคน มีส่วนร่วมในการรับความรู้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินการการมีส่วนร่วมศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการศึกษาตามระเบียบวิธีการวิจัย รายละเอียดมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 180 คน อ้างอิง (สำนักงานเกษตรอำเภอท่าตูม, 2563)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane -ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 % ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้น

แทนค่าในสูตร

$$\text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง } n = \frac{180}{1 + 180 (0.05)^2}$$

= 136.36

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 76.11 ของประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมด

1.3 การสุ่มตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

จนครบตามขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 137 ราย

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) ที่มีคำถามแบบเลือกตอบและคำถามทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์และการตรวจสอบแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

2.1 การสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดข้อมูลที่ต้องการในประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วจึงกำหนดตัวชี้วัดและมาตรวัดในแต่ละประเด็นตามกรอบแนวคิด การวิจัยและ นำประเด็นตัวชี้วัดและมาตรวัดเหล่านั้นมาสร้างเป็นข้อคำถาม ประกอบด้วย คำถาม แบบเลือกตอบและคำถามทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วยคำถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร สาเหตุการเข้าร่วมเป็นสมาชิก พื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำการเกษตร อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้จากการประกอบอาชีพ รายจ่ายเฉลี่ยในครัวเรือนและ แหล่งเงินทุน

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วยคำถาม การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล รวมทุกด้านจำนวน 13 ข้อ โดยวัดการดำเนินงานจากการตอบแบบสัมภาษณ์ของสมาชิก ใน โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

น้อยที่สุด กำหนดเท่ากับ 1 คะแนน

น้อย กำหนดเท่ากับ 2 คะแนน

ปานกลาง กำหนดเท่ากับ 3 คะแนน

มาก กำหนดเท่ากับ 4 คะแนน

มากที่สุด กำหนดเท่ากับ 5 คะแนน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานประกอบด้วยคำถาม ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก รวมทุกด้านจำนวน 19 ข้อ โดยวัดการมีส่วนร่วมจากการตอบแบบ สัมภาษณ์ของสมาชิกใน โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

น้อยที่สุด กำหนดเท่ากับ 1 คะแนน

น้อย กำหนดเท่ากับ 2 คะแนน

ปานกลาง กำหนดเท่ากับ 3 คะแนน

มาก กำหนดเท่ากับ 4 คะแนน

มากที่สุด กำหนดเท่ากับ 5 คะแนน

ตอนที่ 4 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย คำถามปลายปิดและเปิด ให้เกษตรกรได้ เสนอปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ และวิธีการแก้ไข ปัญหา เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยวัดปัญหาการมีส่วนร่วม จากการตอบแบบสัมภาษณ์ของสมาชิก รวมทุกด้านจำนวน 14 ข้อ โดยวัดการมีส่วนร่วม จากการตอบแบบสัมภาษณ์ของสมาชิกใน โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

น้อยที่สุด กำหนดเท่ากับ 1 คะแนน

น้อย กำหนดเท่ากับ 2 คะแนน

ปานกลาง กำหนดเท่ากับ 3 คะแนน

มาก กำหนดเท่ากับ 4 คะแนน

มากที่สุด กำหนดเท่ากับ 5 คะแนน

2.2 การสร้างและตรวจสอบเครื่องเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ สำหรับแบบสัมภาษณ์สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าคูม จังหวัดสุรินทร์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานต่าง ๆ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัย

2) เพื่อตรวจสอบว่าแบบ สัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมานั้นสามารถวัดได้ตรงตามที่ต้องการ และครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหา หรือไม่ โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตรวจสอบ ความถูกต้องในเนื้อหา และขอรับคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นที่เกี่ยวข้องหรือข้อความที่ควรแก้ไขเพิ่มเติมและนำไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อช่วยตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา โครงสร้างคำถาม – คำตอบ และปรับปรุงแก้ไข ให้ถูกต้องชัดเจนมีความสมบูรณ์ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ก่อนที่จะนำไปทดสอบต่อไป

2.2.2 การตรวจสอบเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

การตรวจสอบความตรง (Validity) เพื่อตรวจสอบว่าแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นมานั้นสามารถวัดได้ตรงตามความต้องการและครอบคลุมขอบเขตของเนื้อหาหรือไม่ โดยนำแบบสัมภาษณ์ สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว นำไปสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ทำการวิจัย โดยนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์จำนวน 3 ท่าน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ โดยการหาค่า IOC มีการตรวจสอบโดยให้เกณฑ์ ในการตรวจพิจารณาข้อความดังต่อไปนี้

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อความวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อความวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตร โดยมีเกณฑ์ดังนี้

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้

ผลการหาค่า IOC มีค่าเท่ากับ 1.00 ถือได้ว่าแบบสอบถามชุดนี้มีความเที่ยงตรงใช้ได้

การตรวจสอบความเชื่อถือได้ (reliability) ของแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว และปรับปรุงแล้ว ไปทดสอบกับสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับประชากรที่ใช้ศึกษา จำนวน 30 ราย แล้วนำแบบสัมภาษณ์ในตอนต้นที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าความเชื่อถือได้ของแบบสัมภาษณ์ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha coefficient) ตามวิธี Cronbach's alpha ได้ค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.920 และตอนที่ 4 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้ค่าความเชื่อถือได้เท่ากับ 0.927 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์มีความเชื่อถือได้ จึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการออกไปสัมภาษณ์สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ในกลุ่มเกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จำนวน 137 ราย ในเดือน พฤษภาคม 2565 ถึงเดือน กรกฎาคม 2565 โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 จัดทำแผนการออกเก็บรวบรวมข้อมูลเกษตรกรที่ในอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน 7 กลุ่ม ได้แก่ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลโพนครก สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลพรหมเทพ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลกระโพ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลท่าตูม สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลบัวโคก สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลเมืองแก และสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลหนองเมธี

3.2 ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในระดับตำบลที่เกี่ยวข้อง เพื่อนัดหมายเกษตรกรในอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ให้ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์ตามแผน

3.3 ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์เกษตรกรตามที่ได้นัดหมายแต่ละกลุ่มย่อย

3.4 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม ด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 137 คน เก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งหมด 137 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาตรวจสอบความถูกต้อง จัดหมวดหมู่และลงรหัส เพื่อประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

4.2 การดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยแบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

ช่วงระดับการดำเนินงาน = คะแนนสูงสุด - คะแนนต่ำสุด

$$\text{จำนวนระดับ} = \frac{5 - 1}{5}$$

$$= 4$$

$$5$$

$$= 0.8$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับปัญหาหนักที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับปัญหาหนัก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับปัญหาปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับปัญหาน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับปัญหาน้อยที่สุด

4.3 การมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยแบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

ช่วงระดับการดำเนินงาน = คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุด

$$\begin{aligned} \text{จำนวนระดับ} &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 4 \\ &= \frac{5}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับปัญหามากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับปัญหา

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับปัญหาปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับปัญหาน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับปัญหาน้อยที่สุด

4.4 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยใช้สถิติ คือ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) โดยแบ่งระดับคะแนนเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

ช่วงระดับการดำเนินงาน = คะแนนสูงสุด – คะแนนต่ำสุด

$$\begin{aligned} \text{จำนวนระดับ} &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 4 \\ &= 5 \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ดังนั้น

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับปัญหาหนักที่สุด

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับปัญหาหนัก

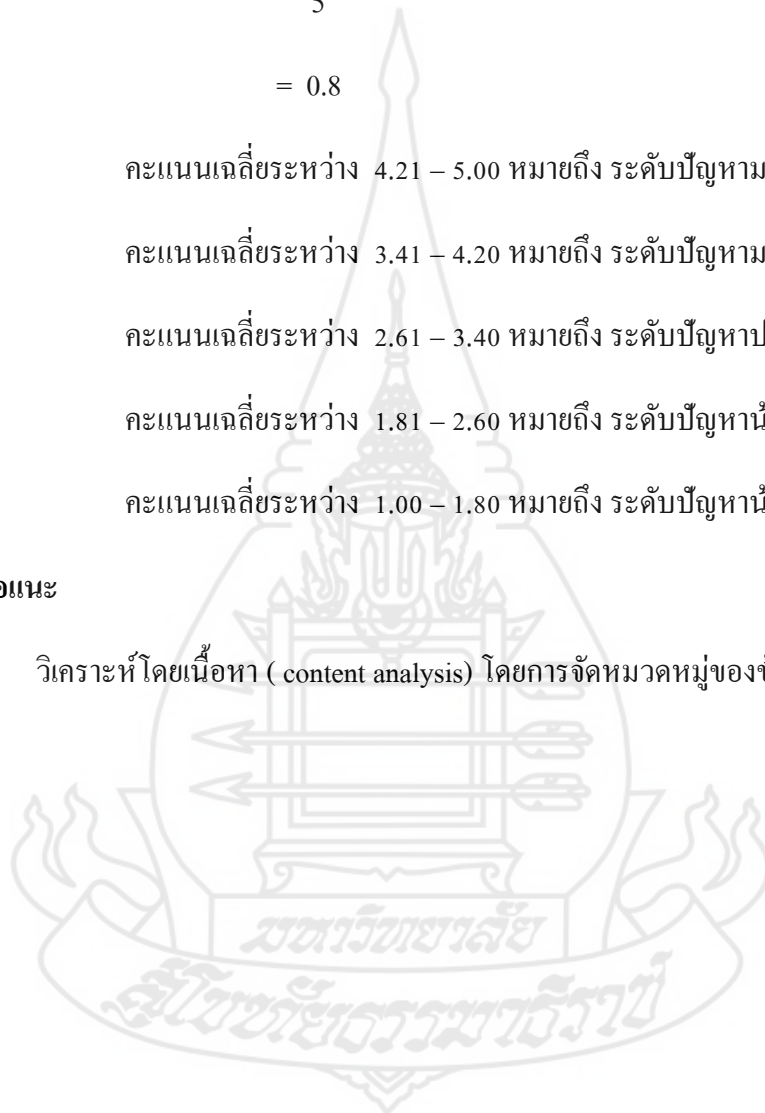
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับปัญหากลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับปัญหาน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับปัญหาน้อยที่สุด

5. ข้อเสนอแนะ

วิเคราะห์โดยเนื้อหา (content analysis) โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เป็นการวิเคราะห์ที่ได้จากการสัมภาษณ์สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 180 ราย สุ่มสัมภาษณ์จำนวน 137 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

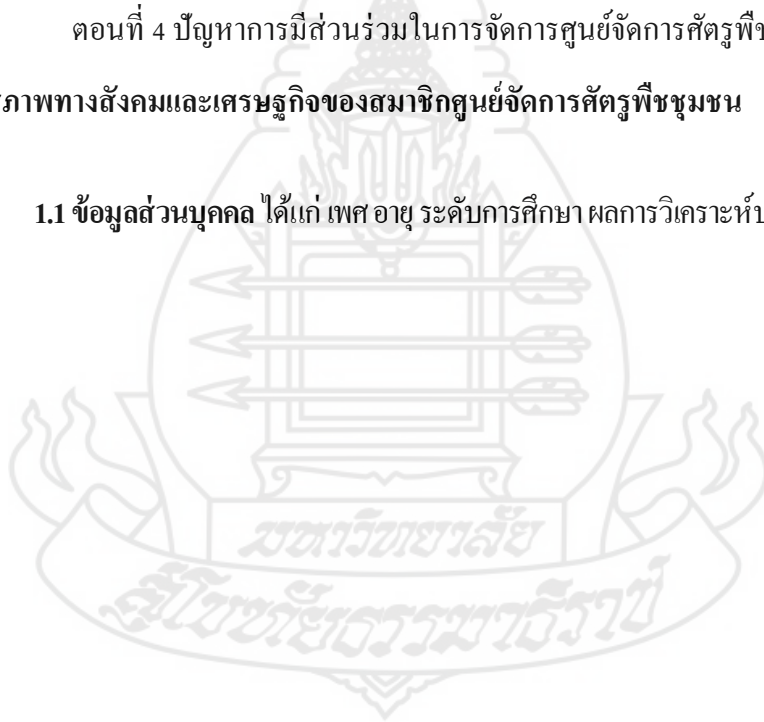
ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงาน

ตอนที่ 4 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 1 สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของเพศ อายุ ระดับการศึกษา

n = 137

รายการ	จำนวน (137 ราย)	ร้อยละ (100.0)
1.1.1 เพศ		
ชาย	73	53.3
หญิง	64	46.7
1.1.2 อายุ (ปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 44	21	15.3
45 – 55	55	40.2
56 – 65	38	27.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 66	23	16.8
Min = 34 Max = 76 Mean = 54.04 S.D. = 9.414		
1.1.3 ระดับการศึกษา		
ไม่ได้รับการศึกษา	3	2.2
ประถมศึกษาปีที่ 4	56	40.9
ประถมศึกษาปีที่ 6	29	21.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	20	14.7
มัธยมศึกษาตอนปลาย	26	19.0
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	3	2.2

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล มีดังนี้

4.1.1 เพศ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.3 เป็นเพศชาย และร้อยละ 46.7 เป็นเพศหญิง

4.1.2 อายุ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 40.2 มีอายุอยู่ในช่วง 45-55 ปี รองลงมาร้อยละ 27.7 มีอายุอยู่ในช่วง 56-65 ปี และร้อยละ 16.8 มีอายุอยู่ในช่วง 66-76 ปี ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีอายุสูงสุด 76 ปี ต่ำสุด 34 ปีและมีอายุเฉลี่ย 54.04ปี

4.1.3 ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 40.9 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 21.2 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 19.0 จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 14.6 จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 2.2 จบการศึกษาชั้นอนุปริญญาหรือเทียบเท่าและไม่ได้รับการศึกษา ตามลำดับ

1.2 สภาพทางสังคม ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร สาเหตุการเข้าร่วมเป็นสมาชิก ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.2 ตารางที่ 4.2 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร สาเหตุการเข้าร่วมเป็นสมาชิก

n = 137		
รายการ	จำนวน (137 ราย)	ร้อยละ (100.0)
ตำแหน่งทางสังคม		
ไม่เป็น	87	63.5
เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	50	36.5
กำนัน	2	1.5
ผู้ใหญ่บ้าน	8	5.8
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	18	13.1
สมาชิก อบต.	6	4.4
หมอดิน	5	3.6
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน(อกม)	8	5.8
(อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน)	8	5.8
การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร		
ไม่เป็น	15	10.9
เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	122	89.1
กลุ่มเกษตรกร	15	10.9
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	34	24.8
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	81	59.1
กลุ่มศูนย์ข้าวชุมชน	31	22.6
กลุ่มสมาชิก ธกส.	71	51.8
กลุ่มสหกรณ์การเกษตร	33	24.1
(กลุ่มส่งเสริมอาชีพ)	3	2.2

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 137

รายการ	จำนวน (137 ราย)	ร้อยละ (100.0)
สาเหตุการเข้าร่วมเป็นสมาชิก(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
สนใจเข้าร่วมเอง	91	66.4
ผู้นำชุมชน/เพื่อนบ้านชักชวน	72	52.5
เจ้าหน้าที่ชักชวน	20	14.6

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทางสังคม มีดังนี้

4.2.1 ตำแหน่งทางสังคม พบว่า เกษตรกรร้อยละ 63.5 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม ร้อยละ 36.5 มีตำแหน่งทางสังคม โดยประเภทตำแหน่งทางสังคมพบว่า เกษตรกรร้อยละ 13.1 ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 5.8 ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน/อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน/อื่นๆ (อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน) ร้อยละ 4.4 ดำรงตำแหน่งสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 3.6 ดำรงตำแหน่งหมอคืนและร้อยละ 1.5 ดำรงตำแหน่งกำนัน ตามลำดับ

4.2.2 การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.1 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 10.9 เป็นสมาชิกกลุ่ม โดยประเภทการเป็นสมาชิกกลุ่มและสถาบันที่เกี่ยวข้องทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 59.1 เป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนร้อยละ 51.80 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธกส ร้อยละ 24.80 เป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้าน ตามลำดับ

4.2.3 สาเหตุการเข้าร่วมเป็นสมาชิก(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 66.4 สนใจเข้าร่วมเอง ร้อยละ 52.6 ผู้นำชุมชน/เพื่อนบ้านชักชวนและร้อยละ 14.6 เจ้าหน้าที่ชักชวน ตามลำดับ

1.3 สภาพพื้นฐานเศรษฐกิจ ได้แก่ พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (ไร่) สมาชิกในครัวเรือน (คน) สมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำการเกษตร (คน) การประกอบอาชีพหลัก การประกอบอาชีพรอง รายได้จากการประกอบอาชีพ (บาท/ปี) รายจ่ายเฉลี่ยในครัวเรือน และแหล่งเงินทุน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.3-4.4

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ และรายจ่าย

n = 137

รายการ	จำนวน (137 ราย)	ร้อยละ (100.0)
พื้นที่ถือครองทางการเกษตร(ไร่)		
น้อยกว่าหรือ 15	41	29.9
16 - 30	32	23.3
31 - 45	38	27.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 46	26	18.9
Min = 1 Max = 77 Mean = 29.40 S.D. = 17.929		
จำนวนสมาชิกครัวเรือน (คน)		
2 - 3	32	23.3
4 - 5	82	59.8
6 - 7	23	16.9
Min = 2 Max = 7 Mean = 4.30 S.D. = 1.233		
แรงงานในครัวเรือน(คน)		
1	10	7.3
2	51	37.2
3	46	33.6
4	25	18.2
5	5	3.6
Min = 1 Max = 5 Mean = 2.74 S.D. = 0.965		

ตารางที่ 4.3 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้และรายจ่าย ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ถือครองทางการเกษตร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 29.9 มีพื้นที่การเกษตรอยู่ในช่วง 1 – 15 ไร่ ร้อยละ 27.7 มีพื้นที่การเกษตร อยู่ในช่วง 31-45 ไร่ ร้อยละ 23.3 มีพื้นที่การเกษตรอยู่ในช่วง 16-30 ไร่ ตามลำดับ โดยมีพื้นที่การเกษตรสูงสุด 77 ไร่ ต่ำสุด 1 ไร่ และมีพื้นที่การเกษตรเฉลี่ย 29.40 ไร่

4.3.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 59.8 มีสมาชิกครัวเรือนอยู่ในช่วง 4-5 คน รองลงมาร้อยละ 23.3 มีสมาชิกครัวเรือนอยู่ในช่วง 2-3 คน และร้อยละ 16.9 มีสมาชิกครัวเรือนอยู่ในช่วง 6-7 คน ตามลำดับ โดยมีสมาชิกครัวเรือนสูงสุด 7 ราย ต่ำสุด 2 ราย และมีสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 4.30 ราย

4.3.3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำการเกษตร พบว่าเกษตรกรร้อยละ 37.2 มีแรงงานในครัวเรือน 2 คน ร้อยละ 33.6 มีแรงงานในครัวเรือน 3 คน ร้อยละ 18.2 มีแรงงานในครัวเรือน 4 คน ร้อยละ 7.3 มีแรงงานในครัวเรือน 1 คน และร้อยละ 3.6 มีแรงงานในครัวเรือน 5 คน ตามลำดับ โดยมีแรงงานในครัวเรือนสูงสุด 5 ราย ต่ำสุด 1 ราย และมีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2.74 ราย ตารางที่ 4.4 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของอาชีพหลัก อาชีพรองและแหล่งเงินทุน

n = 137

รายการ	จำนวน (137 ราย)	ร้อยละ (100.0)
อาชีพหลัก(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ทำนา	130	94.9
ทำไร่	4	2.9
เลี้ยงสัตว์	2	1.5
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจชุมชน	1	0.7
อาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ไม่มี	7	5.1
มี	130	94.9
ทำนา	13	9.5
ทำไร่	22	16.1
ทำสวน	11	8.0
เลี้ยงสัตว์	112	81.8
ประมง	4	2.9
ค้าขาย	11	8.0
รับจ้างทั่วไป	102	74.5

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

	n = 137	
รายการ	จำนวน (137 ราย)	ร้อยละ (100.0)
แหล่งเงินทุน		
ธกส	123	89.8
กองทุนหมู่บ้าน	118	86.1
ของตนเอง	108	78.8
สหกรณ์การเกษตร	48	35.0
สถาบันการเงินอื่น	26	19.0
ขอยืมคนรู้จัก	10	7.3
หนี้นอกระบบ	5	3.6
กลุ่มกิจกรรมทางการเกษตร	1	0.7

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของอาชีพหลัก อาชีพรองและอาชีพรอง ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

4.3.1 อาชีพหลัก พบว่า เกษตรกรร้อยละ 94.9 ประกอบอาชีพทำนา ร้อยละ 2.9 ประกอบอาชีพรับราชการทำไร่ ร้อยละ 1.5 ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 0.7 ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจชุมชน ตามลำดับ

4.3.2 อาชีพรอง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 81.8 อาชีพเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 74.5 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 16.1 อาชีพทำไร่ ตามลำดับ

4.3.3 แหล่งเงินทุน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 89.80 แหล่งเงินทุนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 86.13 แหล่งเงินทุนกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ 78.80 แหล่งเงินทุนของตนเอง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของรายได้ในภาคการเกษตร และรายจ่ายในครัวเรือน

n = 137

รายการ	จำนวน (137 ราย)	ร้อยละ (100.0)
รายได้ในภาคการเกษตร (บาทต่อปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000	25	18.2
50,001 – 100,000	41	29.9
100,001 – 150,000	38	27.7
150,001 – 200,000	24	17.5
มากกว่าหรือเท่ากับ 200,000	9	6.5
Min = 10,000 Max = 402,000 Mean = 122,773.14 S.D. = 75,813.563		
รายได้นอกภาคการเกษตร (บาทต่อปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	5	3.6
10,000 – 50,000	70	51.1
50,001 – 100,000	42	30.7
มากกว่าหรือเท่ากับ 100,000	20	14.6
Min = 3,450 Max = 300,000 Mean = 59,427.37 S.D. = 54,551.983		
รายจ่ายในภาคการเกษตร (บาทต่อปี)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	4	2.9
10,000 – 50,000	102	74.5
50,001 – 100,000	30	21.9
มากกว่าหรือเท่ากับ 100,000	1	0.7
Min = 5,000 Max = 300,000 Mean = 44,618.10 S.D. = 27,918.976		
รายจ่ายนอกภาคการเกษตร (บาทต่อเดือน)		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000	73	53.3
5,001 – 10,000	57	41.6
มากกว่าหรือเท่ากับ 10,001	7	5.1
Min = 1,000 Max = 70,000 Mean = 7,003.68 S.D. = 9,927.301		

จากตารางที่ 4.5 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ของรายได้ในภาคการเกษตร และรายจ่าย ในครัวเรือน ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังนี้

4.5.1 รายได้ในภาคการเกษตร (บาทต่อปี) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 29.9 มีรายได้ ในภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 50,001 – 100,000 บาทต่อปี ร้อยละ 27.7 มีรายได้ในภาคการเกษตร อยู่ในช่วง 100,001 – 150,000 บาทต่อปี ร้อยละ 18.2 มีรายได้ในภาคการเกษตรอยู่ในช่วง น้อยกว่า 50,000 บาทต่อปี และร้อยละ 17.5 มีรายได้ในภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 150,001 – 200,000 บาท ต่อปี ตามลำดับ โดยรายได้ในภาคการเกษตรสูงสุด 402,000 บาทต่อปี ต่ำสุด 10,000 บาทต่อปีและ มีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย 122,773.14บาทต่อปี

4.5.2 รายได้นอกภาคการเกษตร (บาทต่อปี) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 51.1 มีรายได้ นอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 10,000 – 50,000 บาทต่อปี ร้อยละ 30.7มีรายได้นอกภาคการเกษตร อยู่ในช่วง 50,001- 100,000 บาทต่อปี ร้อยละ 14.6มีรายได้นอกภาคการเกษตรมากกว่า 100,000 บาทต่อปี และร้อยละ 2.9 มีรายได้นอกภาคการเกษตรน้อยกว่า 10,000 บาท/ปี ตามลำดับโดยรายได้ในภาค การเกษตรสูงสุด 300,000 บาทต่อปี ต่ำสุด 3,450 บาทต่อปีและมีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 44,618.10 บาทต่อปี

4.5.3 รายจ่ายในภาคการเกษตร (บาทต่อปี) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 74.5 มีรายจ่าย ในการทำนาอยู่ในช่วง 10,000 – 50,000 บาทต่อปี ร้อยละ 21.9 มีรายจ่ายในการทำนาอยู่ในช่วง 50,001 – 100,000 บาทต่อปี และร้อยละ 2.9 มีรายจ่ายในการทำนา น้อยกว่า 10,000 บาทต่อปี ตามลำดับโดยรายจ่ายในการทำนาสูงสุด 300,000 บาทต่อปี ต่ำสุด 5,000 บาทต่อปี และมีรายจ่าย ในการทำนาเฉลี่ย 27,918.976บาทต่อปี

4.5.4 รายจ่ายนอกภาคการเกษตร (บาทต่อเดือน) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 53.3 มีรายจ่ายนอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 41.6 มีรายจ่ายนอกภาค การเกษตรอยู่ในช่วง 5,001- 10,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 5.1มีรายจ่ายนอกภาคการเกษตรอยู่ในช่วง 10,001 – 50,000 บาทต่อเดือน ตามลำดับโดยรายจ่ายนอกภาคการเกษตรสูงสุด 70,000 บาทต่อเดือน ต่ำสุด 1,000 บาทต่อปีและมีรายจ่ายนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 7,003.68 บาท/เดือน

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

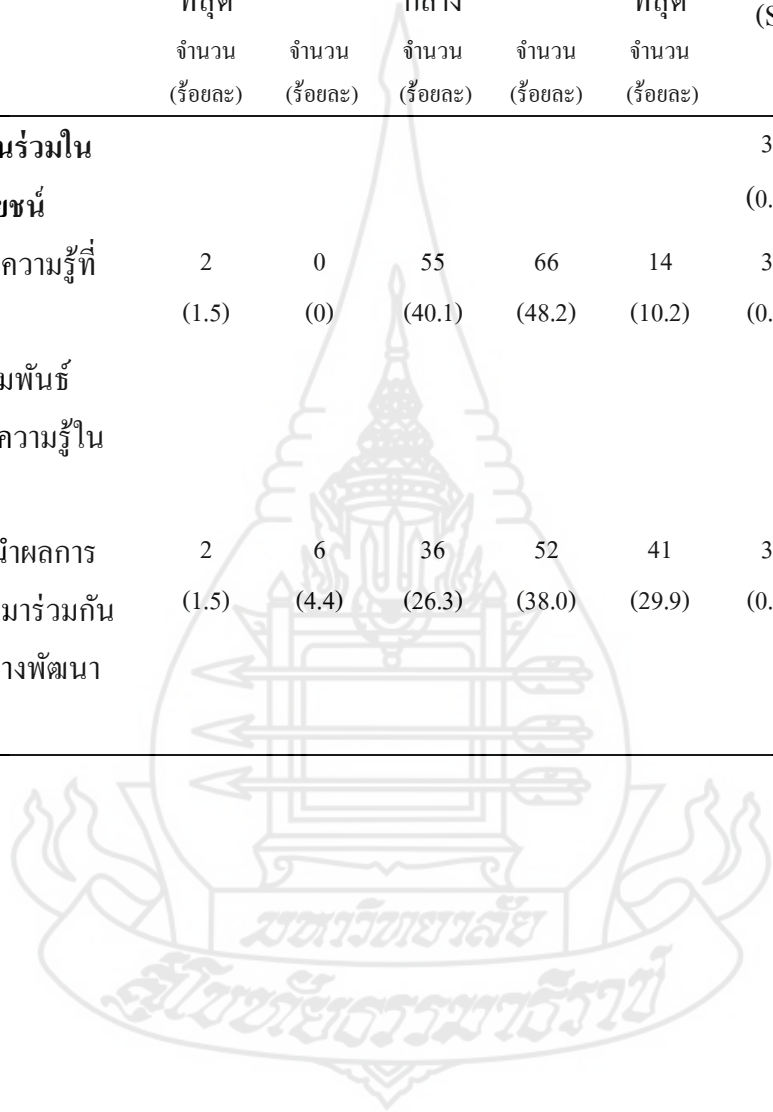
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ปรากฏดังตารางที่ 4.6 ตารางที่ 4.6 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

n = 137								
การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร					ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						3.67 (0.562)	มาก	2
1. การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของศูนย์ฯ	3 (2.2)	4 (2.9)	44 (32.1)	71 (51.8)	15 (10.9)	3.66 (0.798)	มาก	6
2. การวางแผนขั้นตอนการวางแผน	2 (1.5)	1 (0.7)	38 (27.7)	88 (64.2)	8 (5.8)	3.72 (0.650)	มาก	4
3. การกำหนดเป้าหมายของแผนดำเนินงาน	2 (1.5)	2 (1.5)	46 (33.6)	83 (60.6)	4 (2.9)	3.65 (0.643)	มาก	8

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 137

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร					ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การมีส่วนร่วมใน ผลประโยชน์						3.78 (0.659)	มาก	1
9. การนำความรู้ที่ ได้รับมา ประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดความรู้ใน ศูนย์ฯ	2 (1.5)	0 (0)	55 (40.1)	66 (48.2)	14 (10.2)	3.66 (0.722)	มาก	6
10. การนำผลการ ฝึกอบรมมาร่วมกัน หาแนวทางพัฒนา ศูนย์	2 (1.5)	6 (4.4)	36 (26.3)	52 (38.0)	41 (29.9)	3.91 (0.931)	มาก	1

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 137

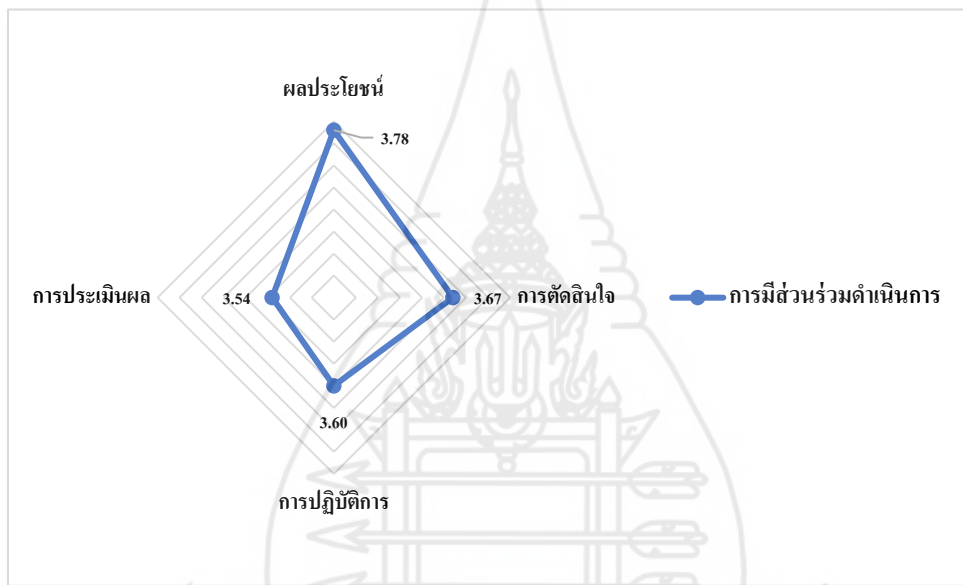
การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร					ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล	อันดับ
	น้อย	น้อย	ปาน	มาก	มาก			
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด			
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
การมีส่วนร่วมใน						3.54		
การประเมินผล						(0.650)	มาก	4
11.จัดเวที	2	4	36	81	14	3.74	มาก	3
ประเมินผลร่วมกัน	(1.5)	(2.9)	(26.3)	(59.1)	(10.2)	(0.740)		
ในศูนย์								
12.ศจช. อื่น	1	5	74	44	13	3.46		
ประเมินผลร่วมกัน	(0.7)	(3.6)	(54.0)	(32.1)	(9.5)	(0.748)	มาก	11
ในศูนย์แลกเปลี่ยน								
ประสบการณ์								
13.หน่วยงานของรัฐ	2	5	81	30	19	3.43	มาก	
ประเมินผลร่วมกัน	(1.5)	(3.6)	(59.1)	(21.9)	(13.9)	(0.830)		12
ในศูนย์แลกเปลี่ยน								

จากตารางที่ 4.6 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีดังนี้

ในภาพรวม พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในระดับมาก การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย 3.78) รองลงมา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ค่าเฉลี่ย 3.67) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ค่าเฉลี่ย 3.60) และ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (ค่าเฉลี่ย 3.54)

เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับมาก มี 13 ประเด็น ได้แก่ การนำผลการฝึกอบรมมาร่วมกันหาแนวทางพัฒนาศูนย์ (ค่าเฉลี่ย 3.91) ศึกษาดูงานที่ต่างๆ เช่น ศูนย์บริหารศัตรูพืช ศจช. อื่น (ค่าเฉลี่ย 3.86)

จัดเวทีประเมินผลร่วมกันในศูนย์ (ค่าเฉลี่ย 3.74) การวางแผนขั้นตอนการวางแผน(ค่าเฉลี่ย 3.72) การผลิตสารชีวภัณฑ์ ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช(ค่าเฉลี่ย 3.69) การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของศูนย์ฯ(ค่าเฉลี่ย 3.66) การนำความรู้ที่ได้รับมาประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดความรู้ในศูนย์ฯ (ค่าเฉลี่ย 3.66) การกำหนดเป้าหมายของแผนดำเนินงาน(ค่าเฉลี่ย 3.65) การดำเนินการแจ้งข่าวเตือนภัยการระบาดของศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 3.55) การสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 3.52) ศจข. อื่นประเมินผลร่วมกันในศูนย์แลกเปลี่ยนประสบการณ์(ค่าเฉลี่ย 3.46) หน่วยงานของรัฐ ประเมินผลร่วมกันในศูนย์แลกเปลี่ยน (ค่าเฉลี่ย 3.43) และการจัดทำข้อมูลและวินิจฉัยศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 3.39) ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4.1 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย 2 ประเด็น คือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ สมาชิก ผู้นำ กิจกรรม เงินทุน กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อปฏิบัติ การเปิดโอกาสให้มีเวทีแสดงความคิดเห็น ปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายภาครัฐ การได้รับการส่งเสริม การได้รับการสนับสนุน ปรากฏดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

n = 137

ความคิดเห็น	ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร					ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
ปัจจัยภายใน						3.66 (0.540)	มาก	2
สมาชิก						3.85 (0.518)	มาก	2
1.สมาชิกมีความสนใจและให้ความสำคัญกับการจัดการศัตรูพืช	2 (1.5)	1 (0.7)	34 (24.8)	89 (65.0)	11 (8.0)	3.77 (0.664)	มาก	8
2.สมาชิกต้องการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้สนใจ	2 (1.5)	1 (0.7)	62 (45.3)	65 (47.4)	7 (5.1)	3.54 (0.675)	มาก	13
3.สมาชิกมีความต้องการเรียนรู้ด้านการจัดการ ศัตรูพืช	2 (1.5)	0 (0)	28 (20.4)	98 (71.5)	9 (6.6)	3.82 (0.609)	มาก	5
4.สมาชิกต้องการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติงาน	2 (1.5)	1 (0.7)	45 (32.8)	81 (59.1)	8 (5.8)	3.67 (0.665)	มาก	9

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 137

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร					ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล	อันดับ
	น้อย	น้อย	ปาน	มาก	มาก			
	ที่สุด		กลาง		ที่สุด			
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน			
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)			
ผู้นำ						4.05 (0.679)	มาก	1
5.ผู้นำให้ความสำคัญ ในการดำเนินงาน ศจช.	2 (1.5)	0 (0)	23 (16.8)	100 (73.0)	12 (8.8)	3.88 (0.612)	มาก	3
6.ผู้นำมีภาวะผู้นำ	2 (1.5)	0 (0)	25 (18.2)	64 (46.7)	46 (33.6)	4.11 (0.801)	มาก	2
7.ผู้นำมีความสนใจ และให้ความสำคัญ ในการถ่ายทอด ความรู้ให้แก่สมาชิก และผู้สนใจ	2 (1.5)	4 (2.9)	19 (13.9)	58 (42.3)	54 (39.4)	4.15 (0.874)	มาก	1
กิจกรรม						3.73 (0.604)	มาก	3
8.ศจช.จัดทำปฏิทิน การดำเนินงานอย่าง ต่อเนื่อง	4 (2.9)	0 (0)	34 (24.8)	76 (55.5)	23 (16.8)	3.83 (0.810)	มาก	4

9.กิจกรรมส่ง ผลประโยชน์ต่อคน หมู่มาก	2 (1.5)	2 (1.5)	37 (27.0)	79 (57.7)	17 (12.4)	3.78 (0.735)	มาก	7
10.การนำสมาชิก ศึกษาดูงานเสริม ความรู้	2 (1.5)	12 (8.8)	38 (27.7)	75 (54.7)	10 (7.3)	3.58 (0.811)	มาก	12
ตารางที่ 4.7 (ต่อ)								
n = 137								
ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร								
การมีส่วนร่วม	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล	อันดับ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
เงินทุน						3.07 (0.926)	ปาน กลาง	6
11.การระดมเงินทุน และแบ่งปันผลอย่าง เป็นธรรม	2 (1.5)	46 (33.6)	32 (23.4)	47 (34.3)	10 (7.3)	3.12 (1.011)	ปาน กลาง	15
12.การมีแนวคิดการ สร้างทุนศรัทธา	4 (2.9)	43 (31.4)	44 (32.1)	39 (28.5)	7 (5.1)	3.01 (0.962)	ปาน กลาง	16
กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ						3.57 (0.665)	มาก	5
13.การมีข้อตกลง กำหนดกฎกติกาใน การอยู่ร่วมกัน	4 (2.9)	8 (5.8)	51 (37.2)	68 (49.6)	6 (4.4)	3.47 (0.796)	มาก	14
14.วัตถุประสงค์ สอดคล้องกับปัญหา และความต้องการ ของสมาชิก	2 (1.5)	5 (2.9)	36 (26.3)	87 (63.5)	7 (5.1)	3.67 (0.698)	มาก	9

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n = 137

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร					ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การเปิดโอกาสให้มี						3.71	มาก	4
เวทีแสดงความคิดเห็น						(0.711)		
15.การเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม	2 (1.5)	2 (1.5)	36 (26.3)	78 (56.9)	19 (13.9)	3.80 (0.746)	มาก	6
16.การสร้างเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	2 (1.5)	2 (1.5)	60 (43.8)	56 (40.9)	17 (12.4)	3.61 (0.779)	มาก	11
ปัจจัยภายนอก						3.67 (0.644)	มาก	1
17.นโยบายภาครัฐ	2 (1.5)	0 (0)	54 (39.4)	69 (50.4)	12 (8.8)	2.58 (0.913)	น้อย	19

18.การได้รับการส่งเสริม	2 (1.5)	4 (2.9)	39 (28.5)	84 (61.3)	8 (5.8)	2.77 (0.740)	ปานกลาง	18
19.การได้รับการสนับสนุน	2 (1.5)	3 (2.2)	42 (30.7)	79 (57.7)	11 (8.0)	2.76 (0.791)	ปานกลาง	17

จากตารางที่ 4.7 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีดังนี้

ในภาพรวม พบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับมาก ปัจจัยภายนอก (ค่าเฉลี่ย 3.67) และปัจจัยภายใน (ค่าเฉลี่ย 3.66) มี 5 ประเด็น ได้แก่ การผู้นำ (ค่าเฉลี่ย 4.05) สมาชิก (ค่าเฉลี่ย 3.85) กิจกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.73) เปิดโอกาสให้มีเวทีแสดงความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย 3.71) กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อปฏิบัติ (ค่าเฉลี่ย 3.57) สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับปานกลาง ได้แก่ เงินทุน (ค่าเฉลี่ย 3.07)

เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับมาก มี 14 ประเด็น ได้แก่ ผู้นำมีความสนใจและให้ความสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกและผู้สนใจ (ค่าเฉลี่ย 4.15) ผู้นำมีภาวะผู้นำ (ค่าเฉลี่ย 4.11) ผู้นำให้ความสำคัญในการดำเนินงาน ศจช.(ค่าเฉลี่ย 3.88) ศจช.จัดทำปฏิทินการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง(ค่าเฉลี่ย 3.83) สมาชิกมีความต้องการเรียนรู้ด้านการจัดการ ศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 3.82) การเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม (ค่าเฉลี่ย 3.80) กิจกรรมส่งผลกระทบต่อคนหมู่มาก (ค่าเฉลี่ย 3.78) สมาชิกมีความสนใจและให้ความสำคัญกับการจัดการศัตรูพืช(ค่าเฉลี่ย 3.77) สมาชิกต้องการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติงาน(ค่าเฉลี่ย 3.67) วัตถุประสงค์สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของสมาชิก(ค่าเฉลี่ย 3.67) การสร้างเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.61) การนำสมาชิก ศึกษาดูงานเสริมความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.58) สมาชิกต้องการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้สนใจ(ค่าเฉลี่ย 3.54)การมีข้อตกลง กำหนดกฎกติกาในการอยู่ร่วมกัน (ค่าเฉลี่ย 3.47) สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับปานกลาง มี4 ประเด็น ได้แก่ การระดมเงินทุนและแบ่งปันผลอย่างเป็นธรรม (ค่าเฉลี่ย 3.12) การมีแนวคิดการสร้างทุนศรัทธา (ค่าเฉลี่ย 3.01) การได้รับการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 2.77) การได้รับการสนับสนุน (ค่าเฉลี่ย 2.76) สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วน

ร่วมดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับน้อย มี 1 ประเด็น ได้แก่ นโยบายภาครัฐ (ค่าเฉลี่ย 2.58) สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนปรากฏดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	อันดับ
ปัจจัยภายใน	3.66	มาก	2
สมาชิก	3.85	มาก	2
ผู้นำ	4.05	มาก	1
กิจกรรม	3.73	มาก	3
เงินทุน	3.07	ปานกลาง	6
กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ	3.57	มาก	5
การเปิดโอกาสให้มีความคิดเห็น	3.71	มาก	4
ปัจจัยภายนอก	3.67	มาก	1
ค่าเฉลี่ย	3.66	มาก	

ตอนที่ 4 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประกอบด้วย 5 ประเด็น คือ การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรรมและชุมชน การถ่ายทอดความรู้การบริการจัดการศัตรูพืช การประชาสัมพันธ์และการเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการ ปรากฏดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

n = 137

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร					ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน						2.64 (0.699)	ปานกลาง	2
1 คณะกรรมการและสมาชิกศูนย์	6 (4.4)	74 (54.0)	35 (25.5)	16 (11.7)	6 (4.4)	2.58 (0.913)	น้อย	9
2 การทำแผนฯ	4 (2.9)	41 (29.9)	79 (57.7)	9 (6.6)	4 (2.9)	2.77 (0.740)	ปานกลาง	2
3 การกำหนดเป้าหมายของแผน	3 (2.2)	50 (36.5)	65 (47.4)	15 (10.9)	4 (2.9)	2.76 (0.791)	ปานกลาง	4
4 การกำหนดหลักสูตรและการจัดทำแผนการเรียนรู้	7 (5.1)	70 (51.1)	49 (35.8)	9 (6.6)	2 (1.5)	2.48 (0.758)	น้อย	10
การถ่ายทอดความรู้						2.52 (0.853)	น้อย	4
5 การถ่ายทอดความรู้ไม่ต่อเนื่อง	4 (2.9)	64 (46.7)	48 (35.0)	19 (13.9)	2 (1.5)	2.64 (0.811)	ปานกลาง	6

6 การขาดการ ฝึกอบรมอย่าง ต่อเนื่อง	6 (4.4)	70 (51.1)	36 (26.3)	16 (11.7)	9 (6.6)	2.65 (0.975)	ปาน กลาง	5
7 การจัดทำแปลง สาธิตที่ไม่มีคุณภาพ	26 (19.0)	63 (46.0)	29 (21.2)	11 (8.0)	8 (5.8)	2.36 (1.062)	น้อย	14

ตารางที่ 4.9(ต่อ)

n = 137

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร					ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
8 การทดสอบความรู้ ที่ไม่สามารถวัดได้	14 (10.2)	71 (46.7)	33 (19.7)	14 (10.9)	5 (3.6)	2.45 (0.939)	น้อย	12
การบริการจัดการ ศัตรูพืช						2.52 (0.713)	น้อย	4
9 สํารวจติดตาม สถานการณ์ศัตรูพืช ไม่ต่อเนื่อง	4 (2.9)	63 (46.0)	51 (37.2)	17 (12.4)	2 (1.5)	2.64 (0.794)	ปาน กลาง	6
10 การให้บริการ ข้อมูลและวินิจฉัย ศัตรูพืชที่ผิดพลาด	16 (11.7)	58 (42.3)	48 (35.0)	12 (8.8)	3 (2.2)	2.47 (0.892)	น้อย	11
11 สารชีวภัณฑ์ไม่ เฉพาะ ในการ ป้องกันกำจัดศัตรูพืช	20 (14.6)	49 (35.8)	58 (42.3)	8 (5.8)	2 (1.5)	2.44 (0.865)	น้อย	13
การประชาสัมพันธ์						2.60 (0.827)	น้อย	3
12 แข็งขามเตือนภัย การระบาดของ	12 (8.8)	47 (34.3)	64 (46.7)	12 (8.8)	2 (1.5)	2.60 (0.827)	น้อย	8

ศัตรูพืชที่ไม่เป็น
ปัจจุบัน

ตารางที่ 4.9(ต่อ)

n = 137

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร					ค่าเฉลี่ย (SD)	แปลผล	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การเชื่อมโยง เครือข่ายและ การบูรณาการ						2.78 (0.670)	ปาน กลาง	1
13 จัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้	2 (1.5)	48 (35.0)	69 (50.4)	16 (11.7)	2 (1.5)	2.77 (0.730)	ปาน กลาง	2
14 ขาดความชัดเจน และต่อเนื่อง	4 (2.9)	37 (27.0)	80 (58.4)	14 (10.2)	2 (1.5)	2.80 (0.716)	ปาน กลาง	1

ในภาพรวม พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในระดับปานกลาง มี 2 ประเด็น ได้แก่ การเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการ (ค่าเฉลี่ย 2.78) การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน(ค่าเฉลี่ย 2.64) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในระดับน้อย มี 3 ประเด็น ได้แก่ การประชาสัมพันธ์(ค่าเฉลี่ย 2.60) การถ่ายทอดความรู้(ค่าเฉลี่ย 2.52) การบริหารจัดการศัตรูพืช (ค่าเฉลี่ย 2.52)

เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในระดับปานกลาง มี 7 ประเด็น ได้แก่ ขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 2.80) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย 2.77) การทำแผนฯ (ค่าเฉลี่ย 2.77) การกำหนดเป้าหมายของแผน

(ค่าเฉลี่ย 2.76) การขาดการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 2.65) สํารวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืชไม่ต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 2.64) การถ่ายทอดความรู้ไม่ต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย 2.64) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในระดับน้อย มี 7 ประเด็น ได้แก่ แข็งข้าวเดือนภัยการระบาดของศัตรูพืชที่ไม่เป็นปัจจุบัน(ค่าเฉลี่ย 2.60) คณะกรรมการและสมาชิกศูนย์(ค่าเฉลี่ย 2.58) การกำหนดหลักสูตรและการจัดทำแผนการเรียนรู้(ค่าเฉลี่ย 2.48) การให้บริการข้อมูลและวินิจฉัยศัตรูพืชที่ผิดพลาด (ค่าเฉลี่ย 2.47) การทดสอบความรู้ที่ไม่สามารถวัดได้ (ค่าเฉลี่ย 2.45) สารชีวภัณฑ์ไม่เฉพาะ ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช(ค่าเฉลี่ย 2.44) การจัดทำแปลงสาธิตที่ไม่มีคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 2.36) สรุปปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนปรากฏดังตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 สรุปปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

การมีส่วนร่วม	ค่าเฉลี่ย	แปลผล	อันดับ
การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน	2.64	ปานกลาง	2
การถ่ายทอดความรู้	2.52	น้อย	4
การบริหารจัดการศัตรูพืช	2.52	น้อย	4
การประชาสัมพันธ์	2.60	น้อย	3
การเชื่อมโยงเครือข่ายและบูรณาการ	2.78	ปานกลาง	1
ค่าเฉลี่ย	2.61	ปานกลาง	

ข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าคูมจังหวัดสุรินทร์ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ ปรากฏดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ข้อเสนอแนะ	n = 39	
	จำนวนคน	ร้อยละ
สมาชิกกลุ่มควรให้ความสำคัญกับทุกกิจกรรมในการดำเนินงาน	20	14.6
การจัดกิจกรรมพัฒนาสมาชิกกลุ่มอย่างต่อเนื่อง	9	6.6
สมาชิกทุกคนควรมีแปลงเรียนรู้เป็นของตนเอง	5	3.6
จัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนทุกหมู่บ้าน	3	1.6
การสนับสนุนจากทุกภาคส่วนและบูรณาการร่วมกัน	2	1.5

เมื่อพิจารณารายประเด็น พบว่า ข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ร้อยละ 14.6 สมาชิกกลุ่มควรให้ความสำคัญกับทุกกิจกรรมในการดำเนินงาน ร้อยละ 6.6 การจัดกิจกรรมพัฒนาสมาชิกกลุ่มอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 3.6 สมาชิกทุกคนควรมีแปลงเรียนรู้เป็นของตนเอง ร้อยละ 1.6 จัดตั้งศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนทุกหมู่บ้าน ร้อยละ 1.5 การสนับสนุนจากทุกภาคส่วนและบูรณาการร่วมกัน ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์” ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นสำคัญ โดยจำแนกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1.1.2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1.1.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงาน

1.1.4 ศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะ ในการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 180 ราย กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 137 ราย สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ให้ครบตามจำนวนตัวอย่างที่กำหนด

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานและตอนที่ 4 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

1.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มี 2 ประเด็น ดังนี้

1) สภาพพื้นฐานทางสังคม สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าคูม จังหวัดสุรินทร์ มากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 54.04 ปี เกษตรกรมากกว่าครึ่งจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ไม่มีตำแหน่งทางสังคม เป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรการเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เข้าร่วมเป็นสมาชิกโดยสมัครใจเอง

2) สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรเกือบทั้งหมดมีอาชีพหลัก คืออาชีพทำนา และเกือบทั้งหมดมีอาชีพเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรอง มีพื้นที่พื้นที่การเกษตรเฉลี่ย 29.40 ไร่ จำนวนสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 4.30 คน มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำการเกษตร 2.74 คน รายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย (2564) 122,773.14 บาทต่อปี มีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 44,618.10 บาทต่อปี มีรายจ่ายในการทำนาเฉลี่ย 27,918.976 บาทต่อปี มีรายจ่ายนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 7,003.68 บาท/เดือน

1.3.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในภาพรวม พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมในระดับมาก 4 ประเด็น คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยในแต่ละประเด็น เกษตรกรมีระดับการมีส่วนร่วม ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมในระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การนำผลการฝึกอบรมมาร่วมกันหาแนวทางพัฒนาศูนย์ 2) การนำความรู้ที่ได้รับมาประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดความรู้ในศูนย์ฯ

2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าเกษตรกรมีส่วนร่วมในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ 1) การวางแผนขั้นตอนการวางแผน 2) การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของศูนย์ฯ 3) การกำหนดเป้าหมายของแผนดำเนินงาน

3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมในระดับมาก 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ศึกษาดูงานที่ต่างๆ เช่น ศูนย์บริหารศัตรูพืช ศจช. อื่น 2) การผลิตสารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช 3) การดำเนินการแจ้งข่าวเตือนภัยการระบาดของศัตรูพืช 4) การสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช 5) การจัดทำข้อมูลและวินิจฉัยศัตรูพืช

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า เกษตรกรมีส่วนร่วมในระดับมาก 3 ประเด็น ได้แก่ 1) จัดเวทีประเมินผลร่วมกันในศูนย์ 2) ศจช. อื่นประเมินผลร่วมกันในศูนย์ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ 3) หน่วยงานของรัฐประเมินผลร่วมกันในศูนย์แลกเปลี่ยน

1.3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชน ในภาพรวม พบว่า มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ในระดับมาก 2 ประเด็น คือ ปัจจัยภายนอก และ ปัจจัยภายใน โดยในแต่ละประเด็น มีระดับความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ดังนี้

1) ปัจจัยภายนอก ที่เกี่ยวข้องกับ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า มีระดับความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การได้รับการสนับสนุน 2) การได้รับการส่งเสริม

2) ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า มีระดับความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในระดับมาก 14 ประเด็น ได้แก่ 1) ผู้นำมีความสนใจและให้ความสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิก และผู้สนใจ 2) ผู้นำมีภาวะผู้นำ 3) ผู้นำให้ความสำคัญในการดำเนินงาน ศจช. 4) ศจช. จัดทำปฏิทินการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง 5) สมาชิกมีความต้องการเรียนรู้ด้านการจัดการ ศัตรูพืช 6) การเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม 7) กิจกรรมส่งผลประโยชน์ต่อคนหมู่มาก 8) สมาชิกมีความสนใจและให้ความสำคัญกับการจัดการศัตรูพืช 9) สมาชิกต้องการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติงาน 10) วัตถุประสงค์สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของสมาชิก 11) การสร้างเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ 12) การนำสมาชิก ศึกษาดูงานเสริมความรู้ 13) สมาชิกต้องการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้สนใจ 14) การมีข้อตกลง กำหนดกฎกติกาในการอยู่ร่วมกัน

1.3.4 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า ปัญหาในการมีส่วนร่วมของเกษตรกร อยู่ในระดับน้อย 2 ประเด็น ได้แก่ การเชื่อมโยงเครือข่าย และการบูรณาการ การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน โดยในแต่ละประเด็น พบปัญหาในการมีส่วนร่วมของเกษตรกรดังนี้

1) ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการ พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 2 ประเด็น 1) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) ขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง

2) ปัญหาในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ 1) การทำแผนฯ 2) การกำหนดเป้าหมายของแผน

3) ข้อเสนอแนะ สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2. อภิปรายผล

2.1 สภาพพื้นฐานทางสังคม

สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา สอดคล้องกับ รัฐยา กลั่นจ้อย (2556, น. 66-71) พบว่า คณะกรรมการส่วนใหญ่ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา และสอดคล้องกับ ปาริชาติ อารณวิธานพ (2555, น. 81-84) พบว่า คณะกรรมการส่วนใหญ่ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา และ นครินทร์ สุขพงษ์ (2562: น.55) พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ส่วนมากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษา อภิปรายได้ว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ส่วนมากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษา เนื่องจากสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา เนื่องจากต้องช่วยครอบครัวทำมาหาเลี้ยงชีพ จึงไม่เรียนต่อออกมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม

2.2 เศรษฐกิจของเกษตรกร

ผลจากการวิจัย พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีรายได้ในภาคการเกษตรเฉลี่ย (2564) 122,773.14 บาทต่อปี บาทต่อปี สอดคล้อง นครินทร์ สุขพงษ์ (2562: น.55) พบว่ามีรายได้ในภาคเกษตร เฉลี่ย 133,880.06 บาท อภิปรายได้ว่า เนื่องจากสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน มีรายได้จากภาคการเกษตร ซึ่งประสบภัยทางโรคจากสัตว์และอุทกภัย

2.3 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ผลจากการวิจัย พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ประเมินผลร่วมกันในศูนย์แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การดำเนินการจัดเวที ประเมินผลร่วมกันในศูนย์ เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิก ซึ่งบางคนติดภารกิจอื่นๆ แตกต่างกับ โกวิท พวงงาม (2545, น. 11) กล่าวว่า กรรมวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน การเข้าร่วม ประชุมอภิปราย เป็นการเข้าร่วมแก้ปัญหาหรือเนื้อหาสาระของ แผนงานหรือโครงการพัฒนา เพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน อภิปรายได้ว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิก ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในการประเมินผลสมาชิกควรให้ความสำคัญและเข้าร่วมทุกกิจกรรม

2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

ผลจากการวิจัย พบว่า สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีประเด็นที่เกษตรกรให้ความสำคัญ คือ ผู้นำมีความสนใจและให้ความสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิก และ ผู้สนใจ ผู้นำมีภาวะผู้นำและผู้นำให้ความสำคัญในการดำเนินงาน ศจช. แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ผู้นำ/คณะกรรมการมีความสำคัญในการมีส่วนร่วมของสมาชิกในระดับมาก สอดคล้องกับ ปาริชาติ อารณวิธานพ (2555, น. 81-84)

พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในระดับมาก อภิปรายได้ว่า ผู้นำมีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน โดยผู้มีตำแหน่งทางสังคมซึ่งสมาชิกให้ความเคารพนับถือ

2.5 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

จากการศึกษา พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน พบว่า การเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการ ในประเด็นหลัก จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับศูนย์จัดการศัตรูพืชอื่นๆ ทั้งถึงเนื่องจาก สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีภารกิจนอก ที่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนได้ เช่น การมีตำแหน่งทางสังคม จะต้องประชุมตามวาระต่างๆ ด้วยเหตุนี้องค์การบริหารส่วนตำบลจึงจัดทำโครงการและสนับสนุนอุปกรณ์ในการดำเนินการในศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน แตกต่างกับ ปาริชาติ อภรณ์วิชานพ (2555 , น. 82-83) ได้สรุปปัญหาและเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืช ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการ พบว่า หน่วยงานสนับสนุน เข้าถึงได้ยากไม่ให้ความสำคัญงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน และขาดการร่วมมือ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อสมาชิกผู้เกี่ยวข้อง

1) สมาชิกควรให้ความสำคัญในเรื่องของบทบาทหน้าที่ของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ควรมีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ภาระเบี่ยงข้อบังคับ และการวางแผนการปฏิบัติงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

2) ผู้นำควรเป็นแบบอย่าง และให้ความสำคัญต่อหน้าที่ควรมีการวางแผน และปฏิบัติตามแผนอย่างเคร่งครัด

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมเกษตรกร ควรวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดฝึกอบรม ถ่ายทอดความรู้

2) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ควรนำเทคโนโลยีศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้แก่กลุ่มอย่างสม่ำเสมอ โดยการถ่ายทอดอาจอยู่ในรูปแบบเวทีการจัดอบรม หรือการส่งผ่านข้อมูลทางสื่อออนไลน์ที่สะดวกและรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์

3) ภาครัฐควรให้การสนับสนุนและร่วมบูรณาการกับทุกภาคส่วน เพื่อการจัดการศัตรูพืชในพื้นที่ของตนเองและชุมชน

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการดำเนินงานของศูนย์ที่ประสบผลสำเร็จในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ โดยเปรียบเทียบข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เพื่อใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม

2) ควรศึกษาเรื่อง การดำเนินงานของเกษตรกรในพื้นที่อื่นๆ เพื่อนำข้อมูลหรือปัจจัยที่มีความสัมพันธ์มาเปรียบเทียบ

3) ควรศึกษาผลการดำเนินงานในรูปแบบศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ถึงระดับความสำเร็จประโยชน์ของเกษตรกรที่แท้จริง รวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป ผู้วิจัยได้สรุปดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 การสรุป

สรุปผล	อภิปรายผล	ข้อเสนอแนะ
สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 54.04 ปี จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา โดยมีจำนวนแรงงานภาคการเกษตรเฉลี่ย 2.74 คน มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 29.4 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยของครัวเรือน 122,773 บาทต่อปี	สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนส่วนมากจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาเนื่องจากสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา เนื่องจากต้องช่วยครอบครัวทำมาหาเลี้ยงชีพ จึงไม่เรียนต่อออกมาประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้จากภาคการเกษตร ซึ่งประสบภัยทางโรคจากสัตว์และอุทกภัย	สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนเป็นเกษตรกร
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนระดับมาก โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีส่วนร่วมในการประเมินผล ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนประเมินผลร่วมกันในศูนย์แลกเปลี่ยนประสบการณ์ การดำเนินการจัดเวที ประเมินผลร่วมกันในศูนย์ เป็นการเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิก ซึ่งบางคนติดภารกิจอื่นๆ	สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนควรรู้หน้าที่และบทบาทของตัวเอง

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

สรุปผล	อภิปรายผล	ข้อเสนอแนะ
<p>ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วม</p> <p>ดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยภายนอก เรื่องการได้รับการสนับสนุน ปัจจัยภายใน เรื่องผู้นำ</p>	<p>สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีประเด็นที่เกษตรกรให้</p> <p>ความสำคัญ คือ ผู้นำมีความสนใจและให้ความสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิก และผู้สนใจ ผู้นำมีภาวะผู้นำและผู้นำให้ความสำคัญในการดำเนินงาน ศชช. แสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ผู้นำ/คณะกรรมการมีความสำคัญในการมีส่วนร่วมของสมาชิก</p>	<p>ผู้นำควรเป็นแบบอย่าง และให้ความสำคัญต่อหน้าที่ควรมีการวางแผน และปฏิบัติตามแผนอย่างเคร่งครัด</p>
<p>ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในระดับปานกลาง มี 2 ด้าน โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ การเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการ การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน</p>	<p>สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนในอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับศูนย์จัดการศัตรูพืชอื่นๆ ทั่วถึง</p> <p>เนื่องจาก สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนมีภารกิจนอกที่ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนได้</p> <p>เช่น การมีตำแหน่งทางสังคมจะต้องประชุมตามวาระต่างๆ ด้วยเหตุนี้องค์การบริหารส่วนตำบลจึงจัดทำโครงการและสนับสนุนอุปกรณ์ในการดำเนินการในศูนย์</p>	<p>สมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนให้ความร่วมมือในทุกกิจกรรม</p>

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กิตติวรรณ มะโนภักดิ์ (2560). *รูปแบบการส่งเสริมการเกษตรที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ความไม่สงบในปัจจุบันกรณีศึกษา : ตำบลสุไหงปาดี อำเภอสูไหงปาดี จังหวัดนราธิวาส* (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- กรมส่งเสริมการเกษตร (2555). *คู่มือการจัดการศัตรูพืชชุมชน*. กรุงเทพฯ : 2555
- กรมส่งเสริมการเกษตร (2561). *คู่มือการจัดการศัตรูพืชชุมชน*. กรุงเทพฯ : 2561
- โกวิท พวงงาม. (2545). *การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2552). “การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการวิจัยการบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 6 นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยชาญ วงศ์สามัญ. (2538). *เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องเทคนิคการส่งเสริมโดยประชาชนมีส่วนร่วม*. ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชลธิชา วิทยาลัย (2556). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในโรงเรียนเกษตรกรข้าวหอมมะลิ จังหวัดศรีสะเกษ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ์. (2555). *การบริหารการพัฒนา: ความหมาย เนื้อหา แนวทางและปัญหา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิล ชาราโกชน์. (2559). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนส โตร์.
- ที่ว่าการอำเภอท่าตูม.(2564). *แผนพัฒนาอำเภอท่าตูม*. สุรินทร์: ที่ว่าการอำเภอท่าตูม.
- ที่ว่าการอำเภอท่าตูม.(2565). *แผนพัฒนาอำเภอท่าตูม*. สุรินทร์: ที่ว่าการอำเภอท่าตูม.
- นครินทร์ ศุภพงษ์. (2562). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนของอำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ. (2553). “การวิจัยมีส่วนร่วมทางส่งเสริมการเกษตร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยเพื่อการส่งเสริมการเกษตร* หน่วยที่ 9 นนทบุรี: สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมาธิราช.
- ปาริชาติ อารณวิธานพ. (2555). *ความคิดเห็นของคณะกรรมการต่อการดำเนินงานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในอำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา*(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2556). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

- พิสิทธิ์ รัตนะ และคณะ (2559). การมีส่วนร่วมของเกษตรกรใน โครงการชุมชนต้นแบบเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนบ้านถ่อนนาลับในจังหวัดอุตรธานี. *แก่นเกษตร* 44, น.615
- ไพรัตน์ เคะชรินทร์. (2559). *การบริหารงานพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. (2531). *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. วารสารพัฒนาชุมชน.
- ภูมิรพี ชัดเกล้าและคณะ (2556). *การมีส่วนร่วมของกรรมการและสมาชิกในการดำเนินงานศูนย์ข้าวชุมชน ในอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร*(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- รัฐยา กลั่นจ้อย. (2556). *การดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ในจังหวัดสุพรรณบุรี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- รุณี ทยหงส์ (2558). *แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนจังหวัดสระบุรี*(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- ลัคนา คำเจริญ และบัณฑิต เอื้ออากรณ์. (2555). กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนากำลังผลิตไฟฟ้าของประเทศไทย. *วารสารวิจัยพลังงาน*, 9(1), 1-16.
- สุจินตรา สะพุ่ม. (2559) *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในนโยบายการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของ ททท. กรณีศึกษา: เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุวรรณ ทองภู และคณะ (2563). การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการใช้ เชื้อราเขียว มน. 048 ควบคุมเชื้อราโรคโคน้ำตาลในนาข้าวเขตชลประทาน: กรณีศึกษา ตำบลวังนกแอ่นสามง่าม จังหวัดพิจิตร. *วารสารเกษตร*, 36, 1 (ม.ค.-เม.ย. 2563), น. 25.
- สำนักงานเกษตรอำเภอท่าตูม. (2564). *แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอท่าตูม*. จังหวัดสุรินทร์
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2559). *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- อรทัย ก๊กผล. (2552). *คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: จริยสุนันทวงศ์การพิมพ์.
- Bell, G. (2004). *The Permaculture Way: Practical Steps to Create a Self-Sustaining World*. UK: Permanent Publications.
- Ferguson, Rafter Sass. (2012). "Wait... you're studying what again? (Part 2): What do you mean by permaculture?" *Liberation Ecology* , November 14, 2012,

<http://liberationecology.org/2012/11/14/wait-youre-studying-whatagain-part-2/>Holmgren, David. (2002). *Permaculture: Principles and Pathways Beyond Sustainability*. Hepburn, Vic: Holmgren Design Services.

Mollison, Bill. (1988). *Permaculture: A Designers' Manual*. Tyalgum, Australia: Tagari Publications.

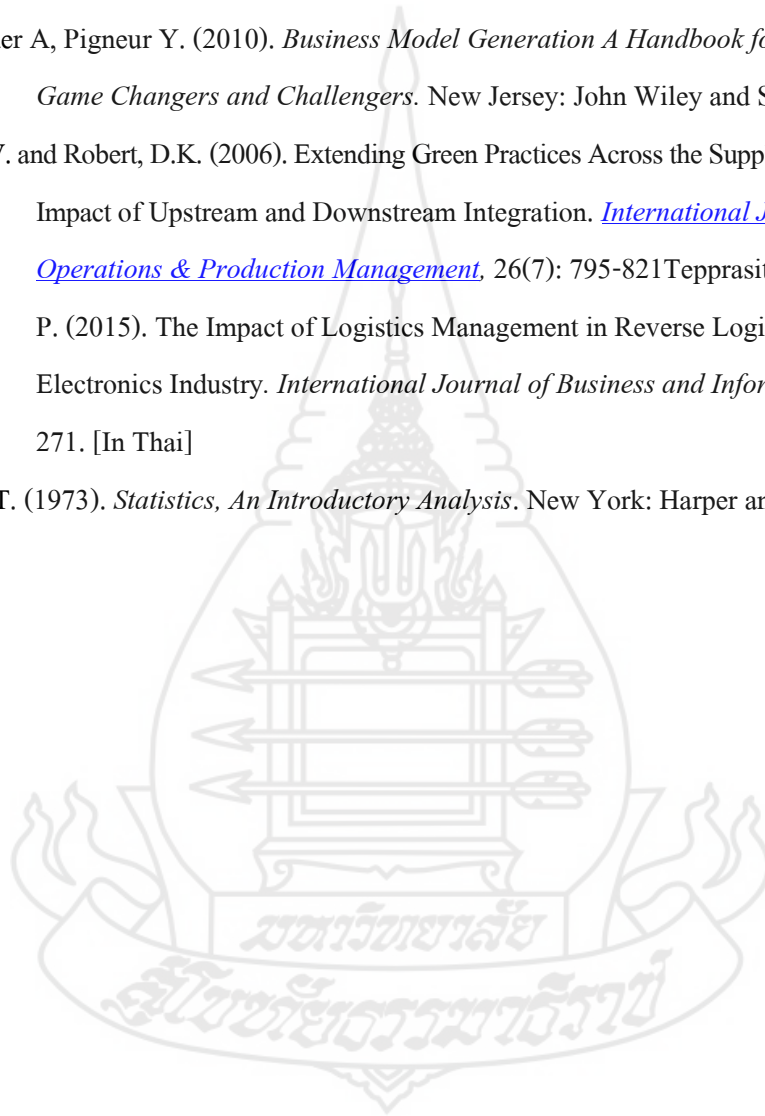
Osterwalder A, Pigneur Y. (2010). *Business Model Generation A Handbook for Visionaries, Game Changers and Challengers*. New Jersey: John Wiley and Sons.

Stephan, V. and Robert, D.K. (2006). Extending Green Practices Across the Supply Chain: The Impact of Upstream and Downstream Integration. *International Journal of*

Operations & Production Management, 26(7): 795-821

Teprapit, P., & Yuwanont, P. (2015). The Impact of Logistics Management in Reverse Logistics in Thailand's Electronics Industry. *International Journal of Business and Information*, 10(2), 257-271. [In Thai]

Yamane, T. (1973). *Statistics, An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 1 สภาพส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการ ศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หรือระบุ/อธิบายในช่องว่าง

1. สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล

1.1 เพศ

() 1.1.1 ชาย

() 1.1.2 หญิง

1.2 อายุ.....ปี (เกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)

1.3 ระดับการศึกษา

() 1.3.1 ไม่ได้รับการศึกษา

() 1.3.2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

() 1.3.3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

() 1.3.4 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

() 1.3.5 ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.

() 1.3.6 อนุปริญญา/ปวส.

() 1.3.7ปริญญาตรี

() 1.3.8 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

2. สภาพทางสังคม

2.1 ตำแหน่งทางสังคม

() 2.1.1 ไม่เป็น

() 2.1.2 เป็น (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 1) กำนัน

() 2) ผู้ใหญ่บ้าน

() 3) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน

() 4) สารวัตรกำนัน

() 5) สมาชิก อบต.

() 6) หมอдин

() 7) อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)

() 8) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

3. การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

() 3.1 ไม่เป็น

() 3.2 เป็น โปรดระบุ ดังนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 3.2.1 กลุ่มเกษตรกร () 3.2.2 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
 () 3.2.3 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน () 3.2.4 กลุ่มศูนย์ข้าวชุมชน
 () 3.2.5 กลุ่มสมาชิก ชกส. () 3.2.6 กลุ่มสหกรณ์การเกษตร
 () 3.2.7 อื่นๆ ระบุ.....

4. สาเหตุการเข้าร่วมเป็นสมาชิก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 4.1 สนใจเข้าร่วมเอง () 4.2 ผู้นำชุมชน/เพื่อนบ้านชักชวน
 () 4.3 เจ้าหน้าที่ชักชวน () 4.4 ได้รับการร้องขอ
 () 4.5 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. สภาพทางเศรษฐกิจ

5.1 พื้นที่ถือครองทางการเกษตรทั้งหมด.....ไร่

5.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีจำนวน.....คน

5.3 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยทำการเกษตร.....คน

5.4 การประกอบอาชีพหลักในครัวเรือน (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)

- () 5.4.1 ทำนา () 5.4.2 ทำไร่
 () 5.4.3 ทำสวน () 5.4.4 เลี้ยงสัตว์
 () 5.4.5 ประมง () 5.4.6 ค้าขาย
 () 5.4.7 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ () 5.4.8 รับจ้างทั่วไป
 () 5.4.9 พนักงานบริษัท/เอกชน
 () 5.4.10 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

6. การประกอบอาชีพรองในครัวเรือน

() 6.1 ไม่มี

() 6.2 มี โปรดระบุ ดังนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 6.2.1 ทำนา

() 6.2.2 ทำไร่

() 6.2.3 ทำสวน

() 6.2.4 เลี้ยงสัตว์

() 6.2.5 ประมง

() 6.2.6 ค้าขาย

() 6.2.7 รับจ้างทั่วไป

() 6.2.8 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

7. รายได้จากการประกอบอาชีพเฉลี่ยต่อปี

7.1 รายได้ในภาคการเกษตร.....บาท/ปี

7.2 รายได้นอกภาคการเกษตรบาท/ปี

8. รายจ่ายเฉลี่ยในครัวเรือน

8.1 รายจ่ายในภาคการเกษตร.....บาท/ปี

8.2 รายจ่ายนอกภาคการเกษตร.....บาท/เดือน

9. แหล่งเงินทุน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() 9.1 ของตนเอง

() 9.2 กองทุนหมู่บ้าน

() 9.3 กลุ่มกิจกรรมทางการเกษตร

() 9.4 สหกรณ์การเกษตร

() 9.5 ธกส.

() 9.6 สถาบันการเงินอื่น

() 9.7 หนี้นอกระบบ

() 9.8 ขอยืมคนรู้จัก

() 9.9 อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวของท่าน

การมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1.1 การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของศูนย์ฯ					
1.2 การวางแผนขั้นตอนการวางแผน					
1.3 การกำหนดเป้าหมายของแผนดำเนินงาน					
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ					
2.1 การสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช					
2.2. การจัดทำข้อมูลและวินิจฉัยศัตรูพืช					
2.3 การผลิตสารชีวภัณฑ์ ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช					
2.4 การดำเนินการแจ้งข่าวเตือนภัยการระบาดของศัตรูพืช					
2.5 ศึกษาดูงานที่ต่างๆ เช่น ศูนย์บริหารศัตรูพืช ศจช. อื่น					

ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

การมีส่วนร่วม	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์					
3.1 การนำความรู้ที่ได้รับมาการประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดความรู้ในศูนย์ฯ					
3.2 การนำผลการฝึกอบรมร่วมกันหาแนวทาง พัฒนาศูนย์					
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
4.1 จัดเวทีประเมินผลร่วมกันในศูนย์					
4.2 ศาข. อื่นประเมินผลร่วมกันในศูนย์แลกเปลี่ยน ประสบการณ์					
4.3 หน่วยงานของรัฐประเมินผลร่วมกันในศูนย์ แลกเปลี่ยน					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงาน

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวของท่าน

ปัจจัย	ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.ปัจจัยภายใน					
1.1 สมาชิก					
1.1.1 มีความสนใจและให้ความสำคัญกับการจัดการศัตรูพืช					
1.1.2 สมาชิกต้องการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้สนใจ					
1.1.3 สมาชิกมีความต้องการเรียนรู้ด้านการจัดการ ศัตรูพืช					
1.1.4 สมาชิกต้องการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติงาน					
1.2 ผู้นำ					
1.2.1 ผู้นำให้ความสำคัญในการดำเนินงาน ศจช.					
1.2.2 ผู้นำมีภาวะผู้นำ เช่น เสียสละ เห็นประโยชน์ส่วนรวม					

ปัจจัย	ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.2.3 ผู้นำมีความสนใจและให้ความสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิก และผู้สนใจ					
1.3 กิจกรรม					
1.3.1 ศจช.จัดทำปฏิทินการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง					
1.3.2 กิจกรรมส่งผลประโยชน์ต่อคนหมู่มาก					
1.3.3 การนำสมาชิก ศึกษาดูงานเสริมความรู้					
1.4 เงินทุน					
1.4.1 การระดมเงินทุนและแบ่งปันผลอย่างเป็นธรรม					
1.4.2 การมีแนวคิดการสร้างทุนศรัทธา					
1.5 กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อปฏิบัติ					
1.5.1 การมีข้อตกลง กำหนดกติกาในการอยู่ร่วมกัน					
1.5.2 วัตถุประสงค์สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของสมาชิก					

ปัจจัย	ระดับปัจจัยการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.6 การเปิดโอกาสให้มีเวทีแสดงความ ความคิดเห็น					
1.6.1 การเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดง ความเห็นในที่ประชุม					
1.6.2 การสร้างเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ					
2. ปัจจัยภายนอก					
2.1 นโยบายภาครัฐ					
2.1.1 นโยบายภาครัฐสนับสนุนการพัฒนา ศจช .					
2.2 การได้รับการส่งเสริม					
2.2.1 การได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจาก ภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ					
2.3 การได้รับการสนับสนุน					
2.3.1 การบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					

ตอนที่ 4 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวของท่าน

การมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1.การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน					
1.1 คณะกรรมการและสมาชิกศูนย์ ไม่เข้าร่วมการจัดประชุม					
1.2 การทำแผนที่ไม่มีการรวบรวมข้อมูล					
1.3 การกำหนดเป้าหมายของแผนดำเนินงาน ไม่ชัดเจน					
1.4 การกำหนดหลักสูตรและการจัดทำแผนการเรียนรู้หลักสูตรต่างๆอย่างไม่ต่อเนื่อง					
2.การถ่ายทอดความรู้					
2.1 การถ่ายทอดความรู้ไม่ต่อเนื่อง					
2.2 การขาดการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง					
2.3 การจัดทำแปลงสาธิตที่ไม่มีคุณภาพ					
2.4 การทดสอบความรู้ที่ไม่สามารถวัดได้					

การมีส่วนร่วม	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3. การบริการจัดการศัตรูพืช					
3.1 สํารวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช ไม่ต่อเนื่อง					
3.2. การให้บริการข้อมูลและวินิจฉัยศัตรูพืชที่ผิดพลาด					
3.3 สารชีวภัณฑ์ไม่เฉพาะ ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช					
4. การประชาสัมพันธ์					
4.1.แจ้งข่าวเตือนภัยการระบาดของศัตรูพืชที่ไม่เป็นปัจจุบัน					
5. การเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการ					
5.1 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้					
5.2-ขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง					

ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

1.....

2.....

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย (IOC)

สรุปผลการประเมินผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (แบบสัมภาษณ์เกษตรกร)

เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

แบบประเมินความเที่ยงตรง (IOC) ของเครื่องมือการวิจัย เรื่อง เรื่อง แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ เพื่อประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อคำถาม มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะทำให้การประเมินความเที่ยงตรงในตอนที่ 1 ถึง ตอนที่ 4 โดยได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาความเที่ยงตรง ดังนี้

+1 = แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสม

0 = ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่

-1 = แน่ใจว่าคำถามไม่มีความเหมาะสม

ตอนที่ 1 สภาพส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ : โปรดพิจารณาว่าข้อความเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

คำชี้แจงของผู้ตอบแบบสอบถาม : ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ผู้ตอบต้องการและเติมข้อความในช่องว่างที่กำหนดให้

ลำดับ	หัวข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
1.	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	+1	-1	-1	1	ใช้ได้
2.	อายุ ปี	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.	ระดับการศึกษา ☐ ไม่ได้รับการศึกษา ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น ☐ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า(ปวช.) ☐ อนุปริญญาหรือเทียบเท่า(ปวส.) ☐ ปริญญาตรี	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	หัวข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
	☐ อื่นๆ					
4.	ตำแหน่งทางสังคม ☐ กำนัน ☐ ผู้ใหญ่บ้าน ☐ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ☐ สารวัตรกำนัน ☐ สมาชิก อบต. ☐ หมอคิน ☐ อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....					
5.	การเป็นสมาชิกกลุ่ม/สถาบันที่เกี่ยวข้องกับ การเกษตร ☐ กลุ่มเกษตรกร ☐ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ☐ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ☐ กลุ่มศูนย์ข้าวชุมชน ☐ กลุ่มสมาชิก ธกส. ☐ กลุ่มสหกรณ์การเกษตร ☐ อื่นๆ ระบุ.....					
6.	สาเหตุการเข้าร่วมเป็นสมาชิก ☐ สนใจเข้าร่วมเอง ☐ ผู้นำชุมชน/เพื่อนบ้านชักชวน ☐ เจ้าหน้าที่ชักชวน ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....					

ลำดับ	หัวข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
7.	สภาพทางเศรษฐกิจ ☐ พื้นที่ถือครองทางการเกษตร ทั้งหมด.....ไร่ ☐ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมี จำนวน.....คน ☐ จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ช่วย ทำการเกษตร.....คน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8.	การประกอบอาชีพหลักในครัวเรือน ☐ ทำนา ☐ ทำไร่ ☐ ทำสวน ☐ เลี้ยงสัตว์ ☐ ประมง ☐ ค้าขาย ☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ พนักงานบริษัท/เอกชน ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9.	การประกอบอาชีพรองในครัวเรือน ☐ ทำนา ☐ ทำไร่ ☐ ทำสวน ☐ เลี้ยงสัตว์ ☐ ประมง ☐ ค้าขาย ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10.	รายได้จากการประกอบอาชีพเฉลี่ยต่อปี	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	หัวข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
	☐ รายได้ในภาคการเกษตรบาท/ปี ☐ รายได้นอกภาคการเกษตรบาท/ปี					
11.	รายจ่ายเฉลี่ยในครัวเรือน ☐ รายได้ในภาคการเกษตรบาท/ปี ☐ รายได้นอกภาคการเกษตรบาท/ปี	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12.	แหล่งเงินทุน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ☐ ของตนเอง ☐ กองทุนหมู่บ้าน ☐ กลุ่มกิจกรรมทางการเกษตร ☐ สหกรณ์การเกษตร ☐ ธกส ☐ สถาบันการเงินอื่น ☐ สหกรณ์การเกษตร ☐ หนี้นอกระบบ ☐ ขอยืมคนรู้จัก ระบุ).....	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

คำชี้แจงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ : โปรดพิจารณาว่าข้อความเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่จะวัดหรือไม่
โปรดตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓

2.1 การดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวของท่าน

ลำดับ	หัวข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน						
1.	การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของศูนย์ฯ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2.	การวางแผนขั้นตอนการวางแผน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.	การกำหนดเป้าหมายของแผนดำเนินงาน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ						
4	การสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	การจัดทำข้อมูลและวินิจฉัยศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	การผลิตสารชีวภัณฑ์ ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	การดำเนินการแจ้งข่าวเตือนภัยการระบาดของศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	ศึกษาดูงานที่ต่างๆ เช่น ศูนย์บริหารศัตรูพืช ศจช. อื่น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์						
9	การนำความรู้ที่ได้รับมาการประชาสัมพันธ์ ถ่ายทอดความรู้ในศูนย์ฯ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	การนำผลการฝึกอบรมมาร่วมกันหาแนวทางพัฒนาศูนย์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
11	จัดเวทีประเมินผลร่วมกันในศูนย์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12	ศจช. อื่นประเมินผลร่วมกันในศูนย์แลกเปลี่ยนประสบการณ์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	หน่วยงานของรัฐประเมินผลร่วมกันในศูนย์แลกเปลี่ยน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

2.2 การดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในตารางตามการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวของท่าน

ลำดับ	หัวข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
1.	การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของศูนย์ฯ ๆ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2.	การมีส่วนร่วมวางแผนขั้นตอนการวางแผน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3.	การมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายของแผนดำเนินงาน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การถ่ายทอดความรู้						
4	การมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์ ในการถ่ายทอดความรู้ในศูนย์ฯ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	การมีส่วนร่วมในการทดสอบความรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	การดำเนินการสรุปและการประเมินผลความรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การบริการจัดการศัตรูพืช						
8	การมีส่วนร่วมในการสำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
9	การมีส่วนร่วมจัดทำข้อมูลและวินิจฉัยศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	การมีส่วนร่วมผลิตสารชีวภัณฑ์ ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การประชาสัมพันธ์						
11	การดำเนินการแจ้งข่าวเตือนภัยการระบาดของศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการ						
12	ศึกษาดูงานที่ต่างๆ เช่น ศูนย์บริหารศัตรูพืช ศจช. อื่น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	ให้ศจช. อื่นมาศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนประสบการณ์	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15	รับความรู้จากแหล่งความรู้ เช่น หน่วยงานของรัฐ เอกชน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงาน

คำชี้แจงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ โปรดพิจารณาว่าข้อความเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ สอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่จะวัดหรือไม่ โปรดตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓

ลำดับ	หัวข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
1 ปัจจัยภายใน						
1	สมาชิก สมาชิกมีความสนใจและให้ความสำคัญ กับการจัดการศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	สมาชิกต้องการถ่ายทอดความรู้แก่ ผู้สนใจ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	สมาชิกมีความต้องการเรียนรู้ด้านการ จัดการ ศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	สมาชิกต้องการพบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันในการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
5	ผู้นำ ผู้นำให้ความสำคัญในการดำเนินงาน ศชช.	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	ผู้นำมีภาวะผู้นำ เช่น เลียดละ เห็น ประโยชน์ส่วนรวม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	ผู้นำมีความสนใจและให้ความสำคัญในการ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิก และผู้สนใจ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	กิจกรรม ศชช. จัดทำปฏิทินการ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	หัวข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
1 ปัจจัยภายใน						
9	กิจกรรมส่งผลประโยชน์ต่อคนหมู่มาก	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	การนำสมาชิก ศึกษาดูงานเสริมความรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
11	เงินทุน การระดมเงินทุนและแบ่งปันผล อย่างเป็นธรรม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
12	การมีแนวคิดการสร้างทุนศรัทธา	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
13	กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อปฏิบัติ การมีข้อตกลง กำหนดกติกาในการ อยู่ร่วมกัน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	วัตถุประสงค์สอดคล้องกับปัญหาและ ความต้องการของสมาชิก	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
15	การเปิดโอกาสให้มีเวทีแสดงความคิดเห็น	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
16	การเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดง ความเห็นในที่ประชุม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
17	การสร้างเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
ปัจจัยภายนอก						
18	นโยบายภาครัฐ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
19	นโยบายภาครัฐสนับสนุนการพัฒนา ศจช.	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
20	การได้รับการส่งเสริม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
21	การได้รับการส่งเสริม สนับสนุนจาก	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	หัวข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
1 ปัจจัยภายใน						
	ภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ					

ตอนที่ 4 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน

คำชี้แจงสำหรับผู้เชี่ยวชาญ โปรดพิจารณาว่าข้อความเกี่ยวกับความคิดเห็นปัญหาการมีส่วนร่วม
ดำเนินงานของสมาชิกศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ สอดคล้องกับตัวแปร
และวัตถุประสงค์ที่จะวัดหรือไม่ โปรดตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓

ลำดับ	หัวข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
1 การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน						
1	คณะกรรมการและสมาชิกศูนย์ ไม่เข้าร่วมการจัดประชุม	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
2	การทำแผนฯ ไม่มีการรวบรวมข้อมูล	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
3	การกำหนดเป้าหมายของแผนดำเนินงาน ไม่ชัดเจน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
4	การกำหนดหลักสูตรและการจัดทำแผนการเรียนรู้หลักสูตรต่างๆอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การถ่ายทอดความรู้						
5	การถ่ายทอดความรู้ไม่ต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
6	การขาดการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
7	การจัดทำแปลงสาธิตที่ไม่มีคุณภาพ	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
8	การทดสอบความรู้ที่ไม่สามารถวัดได้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

ลำดับ	หัวข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
1 การจัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรและชุมชน						
การบริการจัดการศัตรูพืช						
9	สำรวจติดตามสถานการณ์ศัตรูพืช ไม่ต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
10	การให้บริการข้อมูลและวินิจฉัยศัตรูพืชที่ผิดพลาด	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
11	สารชีวภัณฑ์ไม่เฉพาะ ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การประชาสัมพันธ์						
12	แจ้งข่าวเตือนภัยการระบาดของศัตรูพืชที่ไม่เป็นปัจจุบัน	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
การเชื่อมโยงเครือข่ายและการบูรณาการ						
13	จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	+1	+1	+1	1	ใช้ได้
14	ขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1	ใช้ได้

$$\text{ค่า IOC} = \frac{76.00}{76}$$

$$= 1$$

สรุปผลการหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญโดยนักส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 3 ท่าน โดยเกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามีค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงจุดประสงค์ หรือตรงตามเนื้อหานั้น แสดงว่าข้อคำถามใช้ได้

ภาคผนวก ค

คำสัมภาษณ์เพื่อความเชื่อมั่นแบบสัมภาษณ์

ตารางภาคผนวก ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

N = 30

หัวข้อ	Cronbach's Alpha if Item Deleted
ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในการมีส่วนร่วมดำเนินงาน	0.920
ตอนที่ 4 ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	0.927

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวโสภารรณ ชุมเสนา
วัน เดือน ปีเกิด	3 กรกฎาคม 2537
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 2559
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรอำเภอคูเมือง อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

